

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

ערוץ
2000

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - חכם משה (בישי) מימון זצ"ל

חכם משה (בישי) מימון זצ"ל - נולד בסביבות שנת ה'תרי"ז (1856) בעיר גאבס שבתוניס שהיתה עיר של חכמים. משפחתו מיוחסת עד הרמב"ם 'הנשר הגדול'. מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר והיה מסתופף בחצרות ה'. לאחר פטירת רבו, התמנה לרב של יהודי גאבס ושימש כדיין ומורה צדק, דרשן, חזן בשבתות וימים נוראים, ובעל תוקע. נודע בנועם תפילתו והיה מושך את ליבם של ישראל לאביהם שבשמיים. הרביץ תורה ברבים. למד עם אליהו הנביא זכור לטוב. נפטר ב-י"א תמוז ה'תרפ"ח (1927). חי כ-71 שנים. ציונו בגאבס. לאחר כחמישים שנה, בחודש תמוז ה'תשל"ו (1976) הועלה ארצה והתברר כי גופו של הצדיק שלם כביום פטירתו, והוא נטמן בבית העלמין הישן בבאר שבע.

אביו: חכם יצחק. **אימו:** מרת שויכה. **מרבתינו:** אביו, חכם יצחק, חכם אברהם עלוש (רב העיר גאבס). **חבריו לתורה:** הגאונים הצדיקים חכם פראג' עלוש (מח"ס 'אוהב משפט'- שו"ת), חכם יצחק בוכבזה (מח"ס 'גנזי ברכה' על הזוהר הקדוש), וחכם פראג' דמרי (מח"ס 'ראש פינה' דרושים ומערכות).

נשותיו: מרת זימרה (זיווג ראשון), מרת רחל (זיווג שני). **ילדיו (מזיווג ראשון):** 11 בנים ובנות (ביניהם ר' עזר הי"ד שנרצח בחיי אביו). **ילדיו (זיווג שני):** 2 ילדים שאומצו ע"י חכם חיים חורי לאחר פטירתו. הצעיר הוא ר' מצליח. **מספריו:** **ידברי משה** • המילואים למשה - חידושי תורה ודרושים **ישיר משה** - פירוש על תהילים • **יהלל פי** - על הגדה של פסח • **משה ידבר** - חידושים על הש"ס **משה אמר** - חידושים על התורה וליקוטי חז"ל • **ויגד משה** - על שיר השירים. (הודפסו ע"י תלמידיו ובנו ר' מצליח).

○ **יפר ר' נסים** זאב סרוסי: רבינו היה מקבל שבת מוקדם, וכבר ביום שישי מעט לאחר חצות היום כבר היה מסיים את סידור ענייניו לכבוד שבת והולך לביהמ"ד ללמוד תורה עד כניסת השבת. בין ביתו לבית המדרש היה השוק של גאבס ובאופן קבוע היו שם אנשים רבים ועגלות וכדומה. פעם אחת הלך כדרכו ביום שישי לבית המדרש ובדרך ראה תמר מושלך בשביל, מלמל רבינו לתמר שאם ימתין לו עד מוצ"ש, יקח אותו ויברך עליו כראוי, ואכן בחזרתו בערב שבת והנה התמר עדיין נמצא באותו מקום ואף אחד לא נגע בו.

גם כשהלך רבינו להתפלל שחרית וכן בזמן שהלך לתפילת מנחה עדיין התמר היה מונח באותו מקום. לאחר צאת שבת לפי שיטת רבנו תם עבר שם רבינו וראה שעל אף כל ההמון וההמולה בשוק כל היום וכל העוברים והשבים, התמר נמצא באותו מקום. לקח אותו רבינו, ניקה אותו בדש בגדו והלך לביתו. כשהגיע לביתו, הניח את התמר מולו ועשה הבדלה וקרא מספר הזוהר ואת שאר הפסוקים והעניינים שהיה נוהג לקרוא בכל מוצאי שבת-קודש ובסיום כל זאת לקח את התמר, פתח אותו ובדק אותו מתולעים ולאחר מכן בירך עליו בכוונה ואכל אותו.

בלילה התעוררו בני המשפחה לקול צעקותיו מתוך חלום שחלם וצעק בקול: "**שבת, שבת**". כשהעירו אותו ושאלו מה היה לו, ענה להם שבתמר שאכל היתה מגולגלת נשמה של אחד מבני הקהילה שנפטר לפני מספר חודשים וכעס עליו הנפטר בחלומו, מכיון שהיה צריך להמתין לו כל כך הרבה זמן עד שתיקן אותו בברכה ואכל אותו, ורבינו ענה כנגדו: "שבת", כלומר ביקש לומר שלא היה יכול לטלטל את התמר בשבת.

אשתו, מרת רחל בחלה יום אחד כאשר היה לומד בחדרו ורצתה להביא לו כוס תה חם לשתות. כשהתקרבה לדלת שמעה קולות של שני אנשים בתוך החדר ושהרב מדבר עם מישהו. מיד שבה למטבח והכינה כוס נוספת לאורח. כשנכנסה לחדר, הניחה את שתי הכוסות על השולחן, שאל אותה הצדיק: "מדוע הבאת שתי כוסות? הרי בחדר הוא נמצא לבד". ענתה לו ששמעה עוד מישהו בחדר. **אז גילה לה ששמעה את קולו של אליהו הנביא שעסק איתו בלימוד באותה שעה.**

אלמנתו של רבינו היתה הולכת מדי פעם לשפוך שיחתה על קברו בגאבס כדי להתפלל. פעם אחת שהייתה שם סיימה את תפילתה והניחה עשב על מצבתו והלכה לה. בית העלמין היה מרוחק מן הישוב והייתה צריכה לצעוד במשך זמן רב. לפתע עברה שם מרכבה רתומה לסוסים. סימנה האלמנה לבעל העגלה אם יוכל לאסוף אותה אל העיר. בעל העגלה עצר והיא ועלתה למרכבה.

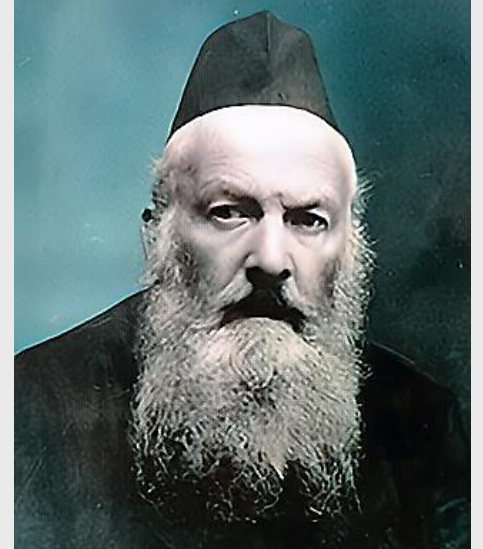
מיד כשישבה בתוך המרכבה ראתה לפניו את דמותו של בעלה ופניו זועפות. הוא אמר לה: "קפצי מיד מן המרכבה הזו שבעליה אנשים רשעים ורוצים לחטוף אותך!". שאלה אותו: "כיצד זה באת עכשיו?". וענה לה כי העשב שהשאירה על קברו גרם לו שהוא ערב לביטחונה עד שובה בשלום לביתה. ואכן היא קפצה מהמרכבה וניצלה מהחטיפה.

○ **יפור** מרטיט על העלאת עצמותיו של הרב המחבר לארץ סיפר אדם אחד סגי נהור אשר בא לנחם את נכדיו של רבינו לאחר פטירת אביהם ר' מצליח מימון ז"ל. הוא היה מבין האנשים שהעלו את עצמותיו של רבינו לארץ (שכיום קבור בבית העלמין הישן בבאר שבע). כאשר באו להעלות את עצמותיו הזהירו את כל העוסקים בכך שכאשר מוציאים את הצדיק מקברו, שלא יסתכלו בפניו כלל.

ברגע שפתחו את הקבר, הוא לא התאפק והביט על הצדיק, וראה כי גופתו של הצדיק היתה שלימה למרות שחלפו כ-40 שנה! מאז קבורתו ולא זו בלבד אלא אפילו זקנו שלם והדור!!! אולם כשהביט בפני הצדיק הסתנוור מאור גדול שבקע משם ומיד התעורר, ושאר האנשים שם המשיכו בהתעסקות קבורתו עד שהביאוהו לארץ.

בנו של רבינו נפטר בחייו של אביו והיה רבינו דואג לכלתו ועורך בשבילה קניות כל שבוע. לאחר תקופה ארוכה שהיה עורך את הקניות שם לב שהיא לעולם אינה מבקשת ממנו שיקנה לה שמן. פעם אחת כשנתנה לו רשימה לקנות שאל אותה: "וכי לעולם אינך זקוקה לשמן?". ענתה לו שאינה צריכה משום שיש לה כד אחד וממנו לוקחת שמן. הצטער רבינו מאוד על ששאל אותה על כך ואמר לה ללכת להביא את הכד וכשהיא הביאה את הכד הוא היה ריק לגמרי שכן הברכה שהיתה בו הסתלקה מכיון שהפסיקה להיות סמויה מן העין.

הסיפורים מעובדים מתוך 'כיסא רחמים'

אלחנן בונם וסרמן

הגאון הרב אלחנן בונם וסרמן זצ"ל הי"ד - נולד בשנת ה'תר"ן לערך (1890) בעיר בירז בליטא. גאון. צדיק. ראש ישיבה. בצעירותו למד בישיבת טלז, שם התגלה כעילוי. בשנת ה'תרס"ג (1903) ייסד את ישיבת אמיצ'סלב ברוסיה. בשנת ה'תרס"ז (1907) הגיע לראדין, למד ב'כולל קדשים' אצל מרן ה'חפץ חיים' והפך להיות תלמידו המובהק. בשנת ה'תר"ע (1910) קיבל את הרבנות בבריסק. בשנת ה'תרפ"א (1921) מונה כראש ישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ. ישיבתו הייתה ישיבה לבחורים צעירים, ובתקופת עמידתו בראשה עשתה לה מדינות אירופה. היה מקורב לגאונים ר' יוסף רוז'ין ולרבי חיים עוזר גרודזנסקי, שהיה גיסו. הרב התנגד לציונות וראה בה סטייה חמורה מדרך היהדות. מרבני 'אגודת ישראל'.

בפרוץ המלחמה השנייה היו בישיבת ברנוביץ למעלה מארבע מאות תלמידים. כבר בתחילת המלחמה נפגעה העיר ברנוביץ קשות, כאשר הגרמנים הפציצו אותה מן האוויר. ר' אלחנן ור' ישראל יעקב, יחד עם קבוצת בחורים, שהגיעו אחרי תלאות רבות לקובנה שבליטא, ניסו למצוא משם דרך בתקווה להגר לארץ חופשית, אבל אחרו את המועד. עם הכיבוש הגרמני של קובנה בשנת ה'תש"ה (1941), כאשר החלו השילוחים ההמוניים למקומות ההריגה, מסר הרב שיעורים על קידוש ה'. הוא אף הורה לבנו ולתלמידיו את נוסח הברכה שיש לומר, בעת שמוסרים את הנפש על קידוש השם. כאשר נלקח עם רבנים ותלמידים מגטו קובנה נשא דברים על כווד משקלה של ההתכוונות באותם רגעים, עד כדי כך שמחשבה בלתי ראויה עלולה לפסול את גודל המעשה. נרצח ע"י הנאצים ימ"ש ב-י"א תמוז ה'תש"ה (1941) בסלובודקה. חי כ-51 שנים בלבד. על שמו הוקמה ישיבת 'אור אלחנן' ע"י בנו, הרב שמחה וסרמן והרב משה חדש. נכתב עליו הספר 'אור אלחנן' המתאר את תולדות חייו ופועלו של הרב.

מרבותיו: הגאונים הצדיקים ר' אליעזר גורדון, ר' שמעון שקופ, ר' מאיר ישראל הכהן (מרן ה'חפץ-חיים'), ר' חיים מבריסק. **ילדיו:** ר' אליעזר שמחה וסרמן, ר' נפתלי הי"ד. **אשתו:** בתו של ר' מאיר אטלס (רבה של סלנט). **מספריו:** יקובץ שיעורים - פירוש על הש"ס יקובץ מאמרים ואגרות - מאמרים במחשבה והשקפה ופירושי אגדה יקובץ הערות - פירוש בצורת שו"ת על מסכת יבמות • דברי סופרים - דיונים על מסורת התורה יעקבתא דמשיחא.

הרב היה איש אמת, ולא חת מפני אף אדם. בספר 'אור אלחנן' העיד אחד מתלמידי ישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ עדות אישית: פעם אחת נוכחתי כאשר הקהיל סביבו הנדבן ר' מרדכי סדובסקי (שהיה מעשירי ברנוביץ שבנה בניין עבור הישיבה) בחצר בית המדרש העירוני, אנשים רבים וסח להם את הדברים הבאים בהתרגשות רבה: "עברתי בחיי הרבה ארצות וימים. נפגשתי עם כל מיני אישים, ואדם כרבי אלחנן וסרמן עוד לא ראיתי..."

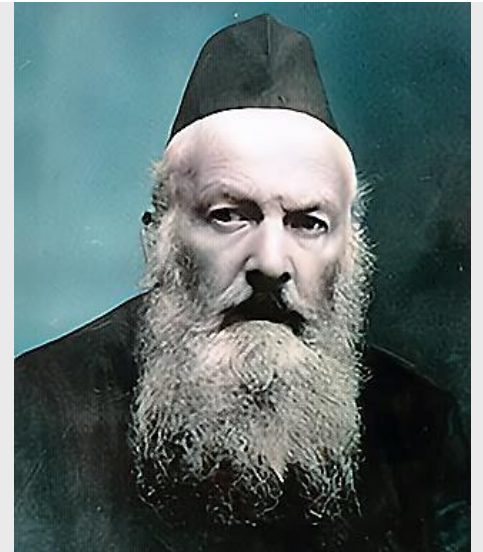
מה מצא הנגיד ברבי אלחנן? ובכן, כך היה מעשה: טובי העיר ברנוביץ התאספו להתייעצות בעניין ציבורי חשוב והזמינו אליה גם את ראש הישיבה רבי אלחנן וסרמן. במהלך האסיפה העלה מר סדובסקי, שנמנה עם פרנסי הקהילה ועשיריה, הצעה מסויימת והנוכחים התחילו להתווכח ולדון עליה בכובד ראש. כיוון שהכיר בהם רבי אלחנן, שמתייחסים להצעת סדובסקי ברצינות אך ורק בגלל כספו ובגלל נדבנותו, ואילו לא זאת לא היו מקדישים לה כלל תשומת לב, הפליט מפיו משפט קצר: "אלו דברים בטלים, אין על מה לדון". וכהרף עין הוסרה הצעת סדובסקי מעל הפרק.

"שוו בנפשכם מאי משמע רבי אלחנן" - קרא הנגיד לעבר הקהל - "הלא ידעתם, כמה אוצרות בזבזתי למען בית הישיבה, ואני תומך בה גם כל ימות השנה, אבל הרבי אינו נושא פנים אליי, כשנראה לו שאיני כדאי לחוות דעה בעניין ציבורי, לא חשש להגיד בפומבי דברים כדורבנות - מי כמוהו איש אמת".

בספר "נר לשולחן שבת" מובא סיפור המראה בעליל, מה כוחה של ברכה מאת הרב: סיפר הרה"ג יו"ט ליפא פלמן: משפחת סבתי הרבנית הצדקנית, חנה רחל פלמן, בתו של הגה"צ רבי צבי הירש גוטמן, גרה דלת מול משפחת ראש הישיבה, הגאון רבי אלחנן וסרמן, בין המשפחות היו יחסי שכנות מיוחדים מאד. באחד הימים ראה רבי אלחנן את סבתי חנה רחל ואחותה שרה בילה, שתי ילדות קטנות כשהן סוחבות סלים מלאי אוכל, מזיעות, ובקושי מצליחות להתקדם. הזמן לא היה ערב חג והדבר היה לא שגרתי... שאל אותן רבי אלחנן לפשר הדבר, והן השיבו: "זה בשביל הבחורים".

המצב הגשמי בישיבת ברנוביץ היה קשה מאד, ולא היה מספיק אוכל לבחורים. שתי "הצדיקות הקטנות" ששמעו על כך וראו את הבחורים שהיו רזים וחלושים החליטו לעשות מעשה, עברו מבית לבית ואספו אוכל. רבי אלחנן התרגש מאד, וברך אותן באריכות ימים ושנים. סבתי חיה עד גיל תשעים ושמונה, ועד יומה האחרון היתה בדעה צלולה. היא נפטרה ה' אדר תשס"ד. אחותה, הרבנית שרה בילה קפלן, שהיתה קטנה ממנה בארבע שנים נפטרה ארבע שנים אחריה, גם היא בצלילות דעת עד יומה האחרון בגיל תשעים ושמונה, ביום ה' אדר תשס"ח!!! הן קבורות זו ליד זו ב"חלקת יוצאי אמריקה" בהר הזיתים.

לעל ענותנותו והתבטלותו המרובה הובא בספר "מריצי תורה ומוסר": תלמידיו מספרים, שביקש בתחנונים שלא יכבדוהו בעליה לתורה ביום הדין. כשתמהו על בקשתו המוזרה, כי הרי הלכה היא, שראוי להדר לעלות לתורה באחד מעשרת ימי תשובה, השיב ר' אלחנן בענווה: "אני חושש להתבלט ביום הדין, פן יבקרו בשמיים את פנקסי היטב, ומעדיף אני לקיים בנפשי: 'בתוך עמי אֶנְכִי יִשְׁבֶּת' (מלכים ב' ד, יג)".

אלחנן בונם וסרמן

הגאון הרב אלחנן בונם וסרמן זצ"ל הי"ד- נולד בשנת ה'תר"ן לערך (1890) בעיר בירז בליטא. גאון. צדיק. ראש ישיבה. בצעירותו למד בישיבת טלז, שם התגלה כעילוי. בשנת ה'תרס"ג (1903) ייסד את ישיבת אמיצ'סלב ברוסיה. בשנת ה'תרס"ז (1907) הגיע לראדין, למד ב'כולל קדשים' אצל מרן ה'חפץ חיים' והפך להיות תלמידו המובהק. בשנת ה'תר"ע (1910) קיבל את הרבנות בבריסק. בשנת ה'תרפ"א (1921) מונה כראש ישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ. ישיבתו הייתה ישיבה לבחורים צעירים, ובתקופת עמידתו בראשה עשתה לה הישיבה שם כאחת הגדולות והזהרות בתורה והשפעתה הייתה על כל מדינות אירופה. היה מקורב לגאונים ר' יוסף רוז'ין ולרבי חיים עוזר גרודזנסקי, שהיה גיסו. הרב התנגד לציונות וראה בה סטייה חמורה מדרך היהדות. מרבני 'אגודת ישראל'.

בפרוץ המלחמה השניה היו בישיבת ברנוביץ למעלה מארבע מאות תלמידים. כבר בתחילת המלחמה נפגעה העיר ברנוביץ קשות, כאשר הגרמנים הפציצו אותה מן האוויר. ר' אלחנן ור' ישראל יעקב, יחד עם קבוצת בחורים, שהגיעו אחרי תלאות רבות לקובנה שבליטא, ניסו למצוא משם דרך בתקווה להגר לארץ חופשית, אבל אחרו את המועד. עם הכיבוש הגרמני של קובנה בשנת ה'תש"ה (1941), כאשר החלו השילוחים ההמוניים למקומות ההריגה, מסר הרב שיעורים על קידוש ה'. הוא אף הורה לבנו ולתלמידיו את נוסח הברכה שיש לומר, בעת שמוסרים את הנפש על קידוש השם. כאשר נלקח עם רבנים ותלמידים מגטו קובנה נשא דברים על כוונת משקלה של ההתכוונות באותם רגעים, עד כדי כך שמחשבה בלתי ראויה עלולה לפסול את גודל המעשה. נרצח ע"י הנאצים ימ"ש ב-י"א תמוז ה'תש"ה (1941) בסלובודקה. חי כ-51 שנים בלבד. על שמו הוקמה ישיבת 'אור אלחנן' ע"י בנו, הרב שמחה וסרמן והרב משה חדש. נכתב עליו הספר 'אור אלחנן' המתאר את תולדות חייו ופועלו של הרב.

מרבותיו: הגאונים הצדיקים ר' אליעזר גורדון, ר' שמעון שקופ, ר' מאיר ישראל הכהן (מרן ה'חפץ-חיים'), ר' חיים מבריסק. **ילדיו:** ר' אליעזר שמחה וסרמן, ר' נפתלי הי"ד. **אשתו:** בתו של ר' מאיר אטלס (רבה של סלנט). **מספריו:** **יקובץ שיעורים**- פירוש על הש"ס **יקובץ מאמרים ואגרות**- מאמרים במחשבה והשקפה ופירושי אגדה **יקובץ הערות**- פירוש בצורת שו"ת על מסכת יבמות • **דברי סופרים**- דיונים על מסורת התורה **יעקבתא דמשיחא**.

שנה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה ביקר רבינו באמריקה. כשהתכונן לחזור, תמחו מעריציו: "הלא הסכנה של היטלר מוחשית ביותר!". הם ביקשו לשכנעו להישאר שם, ואף הוצע לו להביא את שני בניו (שהיו עדיין בחורים) לאמריקה. השיב רבינו: "וכי שני בנים יש לי? הלא ארבע מאות בנים יש לי! כל התלמידים בישיבה הם בני, ולא אוכל להפקירם".

העניות בביתו של רבינו הייתה נוראה. סיפר בנו ר' שמחה, שהם היו ממש רעבים ואפילו ללחם בלבד. מעולם לא ראה את אביו נועל נעליים שלמות, גם בימי החורף, כאשר המים חדרו לנעליו. אולם רבינו סירב לקחת מכספי הישיבה מעבר לסכום מינימאלי. תחנוניה של הרבנית בדבר הקשיים הכלכליים והפצרותיה בעניין החובה לדאוג לפחות למינימום הדרוש לא הועילו.

על כספה של הישיבה היה שומר מכל משמר ולא הרהיב עוז לבקש לפרנסת ביתו מעבר לאותו סכום מינימאלי. וכתשובה לשאלת אשתו תמיד היה עונה בצדקותו: "הלא אני לוקח כסף מהישיבה. המצב הכלכלי של הישיבה קשה עד למאוד, ולכן אין לי הזכות לקחת פרוטה אחת נוספת, אם אפשר להתקיים בלעדיה".

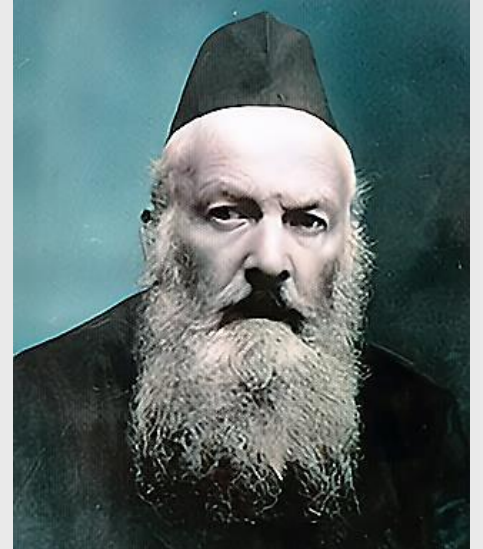
כשנפטר חמיו של רבינו, הגאון ר' מאיר אטלס, באו נציגי קהילת שאוולי אל רבינו והציעו לו את הרבנות המכובדת בעירם, שמתן שכרה בצדה. רבינו מיד סירב לקבל את הרבנות ואמר: "אומנם אני מכבד את הקהילה החשובה של חמי, אך התפקיד שלי הוא להיות מלמד תלמידים ומרביץ תורה ברבים".

הרבנית הפצירה בו מאוד לקבל את הרבנות וטענה: "הרי זו השגחה משמיים. מציעים לך משרה שיכולה לכלכל את המשפחה בכבוד הראוי, אין לך ולא תהיה לך הטענה של 'אסור לקחת כסף, אף לא פרוטה מהישיבה'. איך אתה יכול לדחות הזדמנות זו ולתת לדלות ולרעב להמשיך ולשלוט בביתנו?".

מאחר ונוכחה לדעת כי לא הועילו כל הפצרותיה ואין באפשרותה לשכנע את בעלה להסכים ולקבל את המשרה כרב, פנתה אליו ואמרה: "הלא הרבי שלך הוא החפץ חיים הקדוש. כל מה שיגיד- עלינו לעשות. ברצוני שתיסע לחפץ חיים ותציג בפניו את השאלה. אם יכריע שעלינו להישאר כאן, אקבל זאת ברצון ולא אפנה אליך שוב בעניין זה, ואם יפסוק שעליך לקבל את הרבנות הגדולה של אבי, הרי בוודאי תקבל זאת על עצמך".

רבינו קיבל, כמובן את הצעת אשתו, וסיכם עם עגלון שיסיע אותו לראדין. בהגיע הזמן המתין לו העגלון לפני הבית, אך רבנו עמד בפינת הבית והתנועע. חשבה הרבנית שהוא מתפלל ולא רצתה להפריע. אחרי זמן רב איבד העגלון את סבלנותו ואמר: "או שהרב יצא ויעלה לעגלה או שאני עוזב את הבית".

התקרבה הרבנית לפינה שבה עמד רבנו וראתה שעניו זולגות דמעות והוא רועד מבכי. מיד הבינה שהוא חושש מהכרעת ה"חפץ חיים", שמא יורה לו לעזוב את הישיבה ולקבל את הרבנות. פנתה אליו הרבנית ואמרה: "אם כל כך כואב לך לעזוב את הישיבה, אני מוותרת על בקשתך. אל תיסע לחפץ חיים. המשך להיות ראש-ישיבה כרצונך, ואני אמשיך לגדל את הילדים כפי האפשר במצב הכלכלי הקשה שלנו".

אלחנן בונם וסרמן

הגאון הרב אלחנן בונם וסרמן זצ"ל הי"ד- נולד בשנת ה'תר"ן לערך (1890) בעיר בירז בליטא. גאון. צדיק. ראש ישיבה. בצעירותו למד בישיבת טלז, שם התגלה כעילוי. בשנת ה'תרס"ג (1903) ייסד את ישיבת אמיצ'סלב ברוסיה. בשנת ה'תרס"ז (1907) הגיע לראדין, למד ב'כולל קדשים' אצל מרן ה'חפץ חיים' והפך להיות תלמידו המובהק. בשנת ה'תר"ע (1910) קיבל את הרבנות בבריסק. בשנת ה'תרפ"א (1921) מונה כראש ישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ. ישיבת הייתה ישיבה לבחורים צעירים, ובתקופת עמידתו בראשה עשתה לה הישיבה שם כאחת הגדולות והזהרות בתורה והשפעתה הייתה על כל מדינות אירופה. היה מקורב לגאונים ר' יוסף רוז'ין ולרבי חיים עוזר גרודזנסקי, שהיה גיסו. הרב התנגד לציונות וראה בה סטייה חמורה מדרך היהדות. מרבני 'אגודת ישראל'.

בפרוץ המלחמה השניה היו בישיבת ברנוביץ למעלה מארבע מאות תלמידים. כבר בתחילת המלחמה נפגעה העיר ברנוביץ קשות, כאשר הגרמנים הפציצו אותה מן האוויר. ר' אלחנן ור' ישראל יעקב, יחד עם קבוצת בחורים, שהגיעו אחרי תלאות רבות לקובנה שבליטא, ניסו למצוא משם דרך בתקווה להגר לארץ חופשית, אבל אחרו את המועד. עם הכיבוש הגרמני של קובנה בשנת ה'תש"ה (1941), כאשר החלו השילוחים ההמוניים למקומות ההריגה, מסר הרב שיעורים על קידוש ה'. הוא אף הורה לבנו ולתלמידיו את נוסח הברכה שיש לומר, בעת שמוסרים את הנפש על קידוש השם. כאשר נלקח עם רבנים ותלמידים מגטו קובנה נשא דברים על כווד משקלה של ההתכוונות באותם רגעים, עד כדי כך שמחשבה בלתי ראויה עלולה לפסול את גודל המעשה. נרצח ע"י הנאצים ימ"ש ב-י"א תמוז ה'תש"ה (1941) בסלובודקה. חי כ-51 שנים בלבד. על שמו הוקמה ישיבת 'אור אלחנן' ע"י בנו, הרב שמחה וסרמן והרב משה חדש. נכתב עליו הספר 'אור אלחנן' המתאר את תולדות חייו ופועלו של הרב.

מרבותיו: הגאונים הצדיקים ר' אליעזר גורדון, ר' שמעון שקופ, ר' מאיר ישראל הכהן (מרן ה'חפץ-חיים'), ר' חיים מבריסק. **ילדיו:** ר' אליעזר שמחה וסרמן, ר' נפתלי הי"ד. **אשתו:** בתו של ר' מאיר אטלס (רבה של סלנט). **מספריו:** יקובץ שיעורים- פירוש על הש"ס יקובץ מאמרים ואגרות- מאמרים במחשבה והשקפה ופירושי אגדה יקובץ הערות- פירוש בצורת שו"ת על מסכת יבמות • דברי סופרים- דיונים על מסורת התורה יעקבתא דמשיחא.

בספר 'אור אלחנן' הובאו הסיפורים המופלאים הבאים, שיש בהם כדי ללמדנו, עד כמה היה חש בעול תלמידיו ובדאגתו לזולת והם עמדו בראש מעייניו: בימים שקופת הישיבה בברוביץ הייתה מרוקנת ולא היה כדי לשלם לסוחרים עבור מצרכי המזון שמוכרים לטובת הישיבה, היו התלמידים נאלצים להזדקק לחם חסד, אם ל"אכילת ימים" על שולחנם של בעלי בתים (הכוונה שבכל יום היו אוכלים על שולחנו של מישהו שהתנדב והיה עוסק למחייתו) או ללחם הנאסף בחיזור על הפתחים. ופעמים שגם זה לא השיגו מפני סיבות שונות, ואז היו נשארים כל היום ללא אוכל ומשקה.

וכשכך היה המצב בישיבה, ציווה ראש הישיבה הגאון רבי אלחנן בונם וסרמן זצ"ל להנהיג כך גם בביתו. בכל עת שהתלמידים לא קיבלו ארוחתם, אין אוכלים גם אצלו! ובימים שהארוחה הייתה מצטמקת, הסתפקו במנות רעב גם בחוג המשפחה. "איככה אתדשן בבשר ומרק בזמן שלתלמידים שלי חסר לחם?" היה אומר.

סח בנו של רבי אלחנן בצעירותו לחברו: "כאשר אבא מגייס כספים ושולח הביתה, הוא מזהיר אותנו לפרוע קודם כל את החובות לרמ"ם, כי הם שכירי וקודמים לו על פי ההלכה. אחר כך יש לפרוע לבעלי חובות, לסוחרים ושאר נושים. ורק אם ישארו מעות, מותר היה לקחת גם לכלכל אותנו. אנחנו תמיד בסוף התור".

בחורף שנת ה'תרפ"ח חזר ר' אלחנן וסרמן ברכבת לביתו שבעיר ברנוביץ. כשירד מהרכבת, עלה ר' אלחנן, יחד עם תלמידו ואדם נוסף, על עגלה לכיוון ביתם. מייד התחיל התלמיד לספר באוזנו של הרב אודות השיעורים בישיבה, היות שידע שר' אלחנן ישתוקק לשמוע את תוכן חידושי התורה החדשים שהושמעו בישיבה.

אולם להפתעתו הרבה, סירב הרבי להקשיב לדבריו והעדיף להמשיך בשיחת חולין עם האדם הנוסף, שנסע עימם בעגלה. ר' אלחנן שאל בהתענינות, מהם המאכלים הערבים לחיכו, שאל שאלות על דירתו, עיסוקיו ועוד כהנה וכהנה שאלות... רק לאחר שהגיעה העגלה לביתו של אותו אדם והוא ירד מהעגלה, פנה ר' אלחנן לתלמידו ואמר: "עכשיו אתה יכול לחזור על השיעור שלמדת בישיבה". לתמיהתו של התלמיד הסביר: "ראה, חששתי, כי בשעה שנשוחח בדברי תורה, אדם זה ישב עמו, שאינו תלמיד חכם יחוש באי נוחות, ולא יהיה לו נעים בחברתנו...."

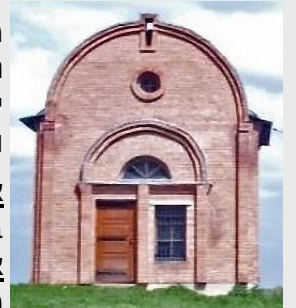
עד כמה חס הרב על כספי הישיבה יעיד הסיפור המופלא הבא: על הגאון רבי אלחנן וסרמן מסופר, שכאשר נקרעו מנעליו, מרוב שימוש ולא היה שייך עוד לנעול, אף על פי כן סירב לקחת כסף מהישיבה ולהחליפן בחדשות, כי אם הורה למוסרן לידי סנדלר, שיתקן בהם טלאי (וביקש שיטלא מבחוץ... ולא מבפנים, כדי שהטלאי לא ישפשף ויפצע את עור רגליו).

העוזרת שהכינה ארוחות בביתו (לאחר פטירת הרבנית) ראתה פעם בשוק, שהביאו תפוזים מפורטוגל ומוכרים אותם בזול, וקנתה עבורו תפוזים אחדים לכבוד שבת. אך הוא סירב לאוכלם, בנימוק, כי הישיבה היא שמשלמת בעד כל צרכיו, וממילא אינו רשאי להזדקק למותרות...

הרב צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב בעל ה'עטרת צבי' זצ"ל- נולד בשנת ה'תקכ"ג (1763) בעיר סאמבור. מילדותו ניכר היה עליו כי לגדולות נוצר. היה מתמיד עצום ולפי עדות של אחד מתלמידיו היה לומד בכל יום שבעה דפי גמרא וחוזר עליהם בו ביום שבע פעמים וכך מסיים את הש"ס בכל שנה שבע פעמים. **גאון בנגלה ובנסתר** ובשל ידיעותיו המקיפות בזהר הקדוש זכה לכינוי 'שר בית הזהר', וכל הנהגתו הייתה בדרך זו. גדולתו וקדושתו היו למעלה מגדר אנושי, וזיכר את מידותיו. **התפרסם כקדוש עליון**. אחרי חתונתו קבע רבינו את ישיבתו בבית חותנו בכפר רידא הסמוך לזידיטשוב וגם לרוזדול ועסק בתורה הקדושה. סיפר הגה"ק מקלויזנברג על רבינו, **שמעולם לא ישן יותר משעה ומחצה בלילה אחד, וגם בתוך זמן זה היה מתעורר שלוש פעמים, כדי שלא ישן שיתין נשמי ברציפות** ועוד כאשר היה מלמד לתלמידיו, היה הפלפול עצום ועמוק מאוד עד כי הוצרכו השומעים לחבוש ראשם כדי להבין עומק פלפולו.

פיזר כמעט את כל ממונו לצדקה בהצנע. במשך ימי חייו השיא ארבעים יתומים ויתומות, ותמיד כשהשיא אחד מיוצאי חלציו השיא גם כן יתומה אחת ונתן ליתומים או יתומות אלו שהשיא, לא רק נדוניה, כי אם גם מזונות על שולחנו אחר חתונתם כמה שנים כמו שנתן מזונות לאותו זוג. העידו תלמידיו הגדולים של רבינו כי נשמתו משורש נשמת רבי עקיבא ונשמת מהרח"ו וכן נשמת ר' לוי יצחק מבריטשוב. **בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו**. מסר עצמו להצלת עם ישראל לאחר שפרצה מחלת החולי-רע וביקש מהבורא להיות כפרה על עם ישראל ושבע לאחר מכן חלה במחלה זו ומיד לאחר פטירתו אפילו החולים שהיו מסוכנים- התרפאו והמגיפה נעצרה. נפטר ב-י"א תמוז ה'תקצ"א (1831). הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן אמר שהכריזו בשמיים, שביום י"א תמוז לא ירדו גשמים בזידיטשוב, כדי שיוכלו העולים לציון רבינו להשתטח באין מפריע. והכרזה זו מאומתת בכל שנה ושנה בזידיטשוב שבפולין. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' יצחק אייזיק מסאפרין שבהונגריה (צדיק נסתר שבחר להתפרנס מעמל כפיו ושימש כמזג בכפר ומעולם לא סעד על שולחנו בלי שעני יסעד עימו, ואם לא הזדמן עני היה יושב בתענית עד שיזדמן).

אמו: מרת הינדא (בת ר' צבי). **אחיו:** ר' ישכר בריש מזידיטשוב, ר' ליפא מסאמבור, ר' משה מסאמבור (מח"ס 'תפילה למשה') ור' אלכסנדר סנדר מקומרנא. **מרבתינו:** ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חוזה מלובלין'), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ), ר' ברוך ממזיבוז, ר' משה לייב מסאסוב, ר' משה מפשעווארסק, ר' מנחם מענדיל מרמינוב, ר' יצחק 'חריף' מסאמבור, המקובל ר' משה מדרגיטשין ור' אברהם יהושע העשיל מאפטא. **מתלמידיו:** ר' חיים הלברשטאם מצאנז (בעל 'דברי חיים'), ר' שלום מקאמינקא, ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב (בן אחיו), ר' יהודה צבי מרוזדול (חתנו), ר' מאיר מלבי"ם, ר' אברהם מנארול, ר' יוסף מקוזובה, ר' משה מסאמבור (אחיו), ר' ישכר בעריש מזידיטשוב (אחיו), ר' אלכסנדר סנדר מקומרנא (אחיו), ר' ליפא מסאמבור, ר' צבי אלימלך מדינוב, ר' דוד זלאטיס, ר' שלמה מדאלינא. **ילדיו:** בנו יחידו נפטר בחיי אביו בעודנו צעיר לימים. **מספריו:** **בית ישראל**- על פרשיות **יסור מרע ועשה טוב**- הקדמה ומבוא לעץ החיים **פרי קודש הילולים** **צבי לצדיק** **עטרת צבי**- על הזהר.

בספר 'עטרת זקנים' מסופר בשמו של הרה"ק אסאד, שבימי חורפו נפוצה השמועה, שיצא דבר מלכות שאסור ליהודים לדור בכפרים, ובכלל גזירה זו גם היהודים המחזיקים בתי מזיגה בחכירה בכפרים. נאספו ובאו אז אל רבינו כשלוש מאות אנשי כפרים וביקשו ממנו, שיבקש רחמים עליהם שתבוטל הגזירה. אמר להם רבינו: "אולי באמת כשר הדבר גם בשביל היהודים. שלא ידורו מעתה בכפרים, שהרי על ידי זה אין להם אפשרות להתפלל בציבור לשמוע קדושה וברכו וכמה מן הדרים בהם נכשלים בחילול שבת". כששמעו זאת הכפרים צעקו כולם מרה ואמרו: "מה אומר רבינו?! הלא גזירה זו כליה גמורה, כי מלבד שאין תקווה להסתדר בעיירות למצוא בהן פרנסתם. עוד זאת, שכל החובות שחייבים ערלי הכפרים לא יבואו לעולם לידי גביה, אם יצאו מן הכפרים העירה".

ענה להם רבינו: "אם כן לינו כולכם פה הלילה, ובוקר וידעתי מה להשיב לכם". הלכו האומללים לאכסניית שלהם, ולא ראו שינה בעיניהם כל הלילה. הבוקר היה והאנשים נאספו כולם לבית רבינו. אמר להם רבינו: "בלילה הייתה לי עליית נשמה ונקשתי על כל שערי רחמים, הלכתי אל התנאים והאמוראים ורבנן סבוראי והודעתי להם צערכם. וכולם פה אחד אמרו לי ככל הדברים, שאמרתי לכם אתמול. רק רשב"י היה האחד שלא הסכים לכך, ואמר כי מעתה אם ייסע יהודי דרך כפר ולא יהיו עימו טלית ותפילין, מהיכן ייקח טלית ותפילין להתפלל בהם? ומהיכן יקנה לו פת לחם לסעוד את ליבו?".

החליטו בבי"ד של מעלה לשמוע חוות דעתם של אחד מצדיקי העולם הזה. קם רשב"י ואמר: "הלא יש לנו כאן ר' צבי הירש מזידיטשוב, הבה נשאלה את פיהו". שאלו אותו, והסכמתי לדברי רשב"י. ועתה, סיים רבינו את דבריו, לכו שובו לכם לבתיכם, כי **המיניסטר שהציע גזרה רעה זו, מת הלילה במיתה חטופה, והגזירה לא תקום ולא תהיה**" – ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר.

תלמיד רבינו, הרה"ק ר' מרדכי לעטנר זצ"ל מדרוהביטש לן פעם אחת בחדר הסמוך לחדרו של רבינו, ומפני שהמחיצה שבין החדרים הייתה דקה, אפשר היה לשמוע מהנעשה והנשמע מחדר אחד אל השני. והיה באשמורת הבוקר שמע ר' מרדכי, שרבינו מדבר עם איש בחדרו, והאיש אמר לרבינו דברי תורה, שאוזנו של ר' מרדכי קלטה אותם וגם נשארו בזכרונו.

קם ר' מרדכי והציץ דרך סדק שבדלת, לראות מי זה האיש הדובר עם רבינו, אבל לא ראה בחדר שום בן אדם. ביום השבת הבא, דרש רבינו בסעודה שלישית והגיד במשך הדרוש גם את הדברים ששמע ר' מרדכי בלילה ההוא דרך המחיצה, וסיים רבינו את הדברים ואמר: "כך שמעתי מפי מורי האריז"ל!". אז נוכח ר' מרדכי, כי האיש שדיבר עם רבינו בלילה הוא, שאת קולו שמע ואת פניו לא ראה - היה רבינו האריז"ל זיע"א.

הגאון הרב אריה לייב גינצבורג זצ"ל הידוע בכינוי בעל "שאגת אריה" - נולד בשנת ה'תנ"ה (1695), בפינסק. עוד בצעירותו נודע כעילוי. מגדולי חכמי פולין ואשכנז בדורו. סמל הגאונות והחריפות. הגאון מוילנה אמר עליו, שכל התלמוד והמפרשים היו שגורים בפניו, עד שיכול לסדר במחשבתו תמצית כל התלמוד בשעה קלה. עסק בתורה יום ולילה בקדושה, לא ישן במיטה ולא אכל מזון מן החי מלבד בשבתות ובחגים. רוב ימיו היה עני ואמר על עצמו בהלצה כי הוא "אד"ם ר"ע" (ר"ת של השמות הניתנים לעני: **א**ביון, **ד**ך, **מ**ך, **ר**ש, **ע**ני).

בשנת ה'תצ"ב (1732) ייסד ישיבה בפינסק. תוך זמן קצר משכה תלמידים רבים מרוסיה הלבנה ומליטא. שיעוריו היו עמוקים וחרिפים על דרך הפילפול, כדי לפתח ולחדד את שכלם של תלמידיו. לימודיו שלבו חריפות ובקיאות המביאות ליד אמיתה של תורה. בשנת ה'תק"ב (1742) נאלץ לעזוב את פינסק, אולם המשיך לסייע לאביו שכיהן כרב על 40 קהילות יהודיות קטנות. בשנת ה'תק"י (1750) נבחר לכהן כרבה של העיר וולוז'ין. חייו של ר' לייב היו בדוחק ונקלע לא אחת לעימותים עם פרנסי העיר. תקיפותו נגדם אילצה אותו לפרוש מכהונתו, ובגיל 69 נדד מעיר לעיר, עד שהגיע לאשכנז, שם קיבל בשנת ה'תקכ"ה (1765) לכהן כרב בעיר מיץ והיה בה לראש ישיבה. העיד על עצמו כי סיים יותר מאלף

פעמים את כל הש"ס! לפני פטירתו אף העיד כי: **"אין לי צורך בוידוי. שכן לא רק שלא היה לי זמן לחטוא, אלא אפילו להרהר בחטא לא היה לי זמן!"**. נפטר ב-ט"ו תמוז בשנת ה'תקמ"ה (1785) במיץ שבצרפת. חי כ-90 שנים.

סבא (מצד האב): ר' לייב (אשר כונה 'בעל התוספות' בשל היותו חריף ולמדן). **אביו:** ר' אשר (רב העיר פינסק). **מתלמידיו:** ר' חיים איצ'קוביץ מוולוז'ין, ר' אהרון ורמיש (אב"ד מיץ ומח"ס 'מאורי אור'), ר' רפאל זיסקינד (אחייו וכן כיהן כרב בקהילות אה" - אלטונה, המבורג וואנדסבק). **בנו:** ר' אשר (נולד לעת זקנותו וכיהן כאב"ד קרלסרוה). **מספריו:** **ישאגת אריה** - שו"ת המכיל 108 תשובות בדיני 'אורח חיים' **גיבורות אריה** - על מסכת יומא **טורי אבן** - על מסכת ראש השנה, חגיגה ומגילה.

מסופר מפי הגה"צ רבי נתן גשטטר שליט"א, שפעם אחת בימי גלות של אחד מצדיקי הדור הגיע לפנקפורט, והתאכסן אצל הגה"ק המפורסם ר' פינחס הלוי הורוויץ זצ"ל, בעל ה"הפלאה". הצדיק לא הכיר את האורח הגדול, והציע לו את מיטתו בכבוד ואמר לו, שיכול ללכת לישון. ברם האורח ביקש מה'הפלאה' שלוש מסכתות לשינה: **יבמות, כתובות וקידושין**. וה'הפלאה' התפלא מאוד: 'מדוע צריך האורח הזה שלוש מסכתות לשינה?'. אבל לא שאל אותו מאומה, מפני דרכי כבוד ונתן לו את מה שביקש.

כעבור שעה ניגש הרב סמוך לדלת לראות, מה מעשהו של אורחו, וראה ר' פינחס שהאורח לומד דפים אחד אחרי השני, ועד אור הבוקר הצליח לגמור להעביר את הדפים שבכל שלוש המסכתות הקשות הללו. התפלא הרב מאוד: **'איך ייתכן שסיים האורח בלילה אחת שלוש מסכתות כאלו?'**. ר' פינחס הלוי עצמו כתב ספרים גדולים: 'הפלאה' על מסכת כתובות וספר 'המקנה' על מסכת קידושין וידע את המסכתות הללו על בורין.

ביקש הצדיק לדעת, האם האורח באמת למד אותן ושאל אותו כמה שאלות מכל מסכתא, והנה **האורח השיב עליהם לא רק תשובות על השאלות, אלא הוסיף עליהם חידושים ופירושים גג על גג**, וראה ר' פינחס שעומד לפניו גאון אדיר הבקיא בכל מכוני התורה כמונח בקופסא, ורק כעבור זמן נודע לו, שהאורח היה בעל ה'**שאגת אריה**', הצדיק ר' אריה לייב גינצבורג זצ"ל.

כאשר מספר אנשים בפינסק הצרו לו ל'שאגת אריה', בתקופה שכיהן בה כראש-ישיבה, עד שנאלץ לבסוף לנטוש את העיר, הייתה בפינסק אשה צדקנית ושמה בלומקה לבית ווילענקין, והיא זו, שהייתה תומכת בו ומסייעת לו בממון ובמזון. אשה צדקנית זו בנתה עבורו בית-מדרש מיוחד, אשר נקרא מאז ועד מלחמת העולם השנייה "בלומקע'ס קלויז" (בית מדרש בלומקע). לימים נוסדה בתמיכתה ישיבה בבית מדרש זה, וזאת - על ידי ר' חיים מוולוז'ין ותלמידיו, וכראשי ישיבה כיהנו בה גדולי החכמים בדורותיהם.

מסופר, שה'שאגת אריה' האציל לאשה הנדבנית את ברכתו, שתזכה לבנות בית כנסת אחד בפינסק ומשנהו בארץ הקודש. שנים רבות אחר כך, והיא מתקרבת כבר לגיל גבורות, השתוקקה בלומקע'ה לקיים את ברכת הצדיק ולעלות לארץ-ישראל. הלכה ושאלה בעצתו של רבי חיים מוולוז'ין, האם לעלות אם לאו.

וכך השיב לה רבי חיים: **"אחר שיש באמתחתך ברכה מהרבי, אם כן מדוע תמהרי לנסוע, ומי יודע כמה תארכי ימים אחר כך. הלאו בין כך ובין כך, מובטח לך שתבני בית מדרש בארץ-ישראל. מוטב אפוא, שתמתיני ותראי כיצד ייפול דבר"**. נענתה האשה לעצת רבנו ונשארה לדור בפינסק. רק כעבור שנים, בהגיעה כבר לגיל מופלג ביותר, נסעה סוף-סוף לארץ הקודש, הקימה בית-כנסת כברכת ה'שאגת אריה', ותיכף שנסתיימה בנייתה, נפטרה הצדקנית ושבה חיים לכל חי...

תלמיד חכם אחד, היה מצטט בקביעות בשיעורו היומי את דברי בעל ה'שאגת אריה'. יום אחד נפלה עליו תרדמה לפני השיעור. והנה בחלומו בא אליו ה'שאגת אריה' ואומר לו: **"היום אל תסרידיני"**. התעורר אותו תלמיד חכם משנתו, ומיד ניגש למברקה הקרובה ושלח מברק לעיר, שבה שימש בנו של ה'שאגת אריה' כרב. במברק נכתב: **"מה שלום הרב שלכם?"**.

שלחו לו בני אותה העיר מברק בחזרה - **"הרב שלנו, בנו של ה'שאגת אריה', נפטר היום"**. בסיפור זה אנו רואים באופן מוחשי, כי הגדול בתורה נמצא כפשוטו עם הלומדים את תורתו, שהרי גם אם ה'שאגת אריה' צריך ללכת להקביל את פני בנו שנפטר בשמיים, אין זה מטריד אותו שלומדים את תורתו.

הגאון הרב אריה לייב גינצבורג צ"ל הידוע בכינוי בעל "שאגת אריה" נולד בשנת ה'תנ"ה (1695), בפינסק. עוד בצעירותו נודע כעילוי. מגדולי חכמי פולין ואשכנז בדורו. סמל הגאונות והחריפות. הגאון מוילנה אמר עליו, שכל התלמוד והמפרשים היו שגורים בפניו, עד שיכול לסדר במחשבתו תמצית כל התלמוד בשעה קלה. עסק בתורה יום ולילה בקדושה, לא ישן במיטה ולא אכל מזון מן החי מלבד בשבתות ובחגים. רוב ימיו היה עני ואמר על עצמו בהלצה כי הוא "אד"ם ר"ע" (ר"ת של השמות הניתנים לעני: אביון, דך, מך, רש, עני).

בשנת ה'תצ"ב (1732) ייסד ישיבה בפינסק. תוך זמן קצר משכה תלמידים רבים מרוסיה הלבנה ומליטא. שיעוריו היו עמוקים וחריפים על דרך הפילפול, כדי לפתח ולחדד את שכלם של תלמידיו. לימודיו שלבו חריפות ובקיאות המביאות ליד אמיתה של תורה. בשנת ה'תק"ב (1742) נאלץ לעזוב את פינסק, אולם המשיך לסייע לאביו שניהן כרב על 40 קהילות יהודיות קטנות. בשנת ה'תק"י (1750) נבחר לכהן כרבה של העיר וולוז'ין. חייו של ר' לייב היו בדוחק ונקלע לא אחת לעימותים עם פרנסי העיר. תקיפותו נגדם אילצה אותו לפרוש מכהונתו, ובגיל 69 נדד מעיר לעיר, עד שהגיע לאשכנז, שם קיבל בשנת ה'תקכ"ה (1765) לכהן כרב בעיר מיץ והיה בה לראש ישיבה. העיד על עצמו כי סיים יותר מאלף

פעמים את כל הש"ס! לפני פטירתו אף העיד כי: "אין לי צורך בידוי. שכן לא רק שלא היה לי זמן לחטוא, אלא אפילו להרהר בחטא לא היה לי זמן!". נפטר ב-ט"ו תמוז בשנת ה'תקמ"ה (1785) במיץ שבצרפת. חי כ-90 שנים. **סבא (מצד האב):** ר' לייב (אשר כונה 'בעל התוספות' בשל היותו חריף ולמדן). **אביו:** ר' אשר (רב העיר פינסק). **מתלמידיו:** ר' חיים איצ'קוביץ מוולוז'ין, ר' אהרון ורמיש (אב"ד מיץ ומח"ס 'מאורי אור'), ר' רפאל זיסקינד (אחייו וכן כיהן כרב בקהילות אה"ו- אלטונה, המבורג וואנדסבק). **בנו:** ר' אשר (נולד לעת זקנותו וכיהן כאב"ד קרלסרוה). **מספריו:** 'שאגת אריה' - שו"ת המכיל 108 תשובות בדיני 'אורח חיים' • **גבורות אריה** - על מסכת יומא • **טורי אבן** - על מסכת ראש השנה, חגיגה ומגילה.

הרב אף פעם **'לא נשא פני איש'** ותמיד אמר לפרנסים בפנים בדיוק מה הוא חושב עליהם. כתוצאה מכך היה עני מרוד ובודד כי הוא החזיק מעמד ברבנות של כל עיר לכל היותר ימים בודדים ותמיד זרקו אותו. פעם לאחר הבחירות אמר לפרנסי העיר שעכשיו הוא יודע מה ההבדל בין בית חרושת לנייר לבין קלפי של בחירות: **בית חרושת לנייר מכניסים סמרטוטים ויוצא נייר, לעומת קלפי שמכניסים נייר ויוצא סמרטוטים.** בהזדמנות אחרת הגיע לקהילה ביקש את פנקס הקהילה. **שם כתב את עשרת הדברות.** שאלו אותו: "מה זה?", אמר להם: **"את מה שכתוב בתורה אינכם מקיימים אז לפחות במנהגי הפנקס שאתם מקיימים אכתוב את עשרת הדברות אולי יש תקווה."**

הרב הוציא עוד בחייו את ספרו "שאגת אריה". יום אחד הזדמן לביתו של אפרים זלמן מרגליות. והנה ראה את ספרו בתוך הספרייה של ר' אפרים שהיה כורך כל ספר בכריכת פאר ומשאיר שוליים כדי שיהיה לו מקום לכתוב את הערותיו. לא יכול היה להתאפק ואמר: **"לייב, אני רואה שמצבך בארון הספרים הרבה יותר טוב ממצבך במציאות"**, אז הבית אפרים קלט מי זה.

רבינו נהג להחמיר מאד באיסור חדש ולא היה אוכל בשום מקום. **כאשר היה מתארח היה דרכו לשאת עמו גם את כליו.** לימים הזדמן הרב בבית "הנודע ביהודה" וכמובן הביא עמו את כליו ואת קמחו, וביקש מהרבני שתבשל לו אוכל בכליו. הרבנית נפגעה ואמרה לבעלה: "וכי כל"י טרפים?", ענה לה: "לא חשוב, כיוון שרב גדול הוא תכבדי את רצוני". בזמן ששהה בבית הרב ה'נודע ביהודה', הגיע מכתב מהעיר מיץ לרב ה'נודע ביהודה' וביקשו ממנו שיבוא להיות רב עליהם. הרב לא רצה וביקש מה'שאגת אריה' שילך. שלח הרב מכתב: "אני לצערי לא יכול אבל שולח אני לכם תלמיד חכם לא פחות ממני והוא יגיע בעוד ד' חודשים". כאשר הגיע הזמן המיוחל ערכו טקס קבלת פנים לרב שאגת אריה אולם הרב רק הגיע, **האנשים החלו לעקם את אפם, משום שהרב היה אז בגיל שבעים.** אמרו אחד לשני: **"מה שלח לנו ה'נודע ביהודה, רב שרגלו האחת בקבר?"** הרב "שאגת אריה" שמע זאת.

כאשר הגיע תורו לשאת את דבריו הקשה קושיה זו: "היתכן שפרעה שואל את יעקב כמה ימי שני חייר, האם זה דרך ארץ? כיוון שכאשר יעקב הגיע היה צריך להיות עדיין עוד חמש שנים רעב, אבל זכותו של יעקב גרמה שפסק הרעב, ולכן כאשר ראה פרעה את יעקב זקן כל-כך חשש שהוא ימות עוד מעט, ולכן פחד ושאל כמה ימי שני חייר? ואז השיבו יעקב אל תדאג מה שאתה רואה אותי כל-כך זקן אין זה כן אלא מעט ורעים היו ימי שני חייר". אמר הרב: **"אני יודע את ליבכם שאינכם חפצים ברב כזה זקן מבטיח אני לכם שאני אחיה ואהיה עמכם עוד עשרים שנה"**. ובאמת כך היה הרב חי עד גיל תשעים.

פ עם הזמן הרב את כל הקהל לסעודה גדולה שערך לכבוד סיום הש"ס. אמרו לו: "מה יום מיומים? הרי אין זו הפעם הראשונה שהרב מסיים את הש"ס" אמר להם: **"הפעם - זהו סיום מיוחד. בחסדי ה', זאת לי הפעם האלף שאני מסיים את הש"ס!"**

יום אחד לפני שנסתיימו עשרים השנים והוא היה זקן מאוד נפל עליו ארון ספרים, כשהוציאו אותו מתחת הארון אמר: **"יש לי עוד יום אחד לחיות, הבטחתי עשרים שנה אז יהיה עשרים שנה!"**. הוא סיפר "כל הספרים שנפלו התנפלו עלי", שהרי הוא השיג עליהם בלשון חריפה, "כולם באו בטענות איך העזת להשיג עלינו? אמרתי להם הרי זה פסוק מפורש: **"אריה שאג מי לא ירא!"**, לא היה להם מה לענות חוץ מהחייט (בעל הלבוש), הוא אמר לי: **"מי" ר"ת "מרדכי יפה" לא ירא- והוא לא מחל לי"**

ומוך לפטירתו, עוד ביקש שיביאו לו גמרות, והיה מדפדף ולומד במהירות דף אחר דף. ברגעיו האחרונים, ניגש אליו אחד מאנשי החברה קדישא וביקש לומר עימו וידוי שלפני הפטירה (כמנהג הימים ההם, שהחברא קדישא היו מגיעי לבית הנפטר לפני הפטירה, כדי לומר עם החולה וידוי ולהכינו לפטירה). אמר רבינו: **"אין לי צורך בידוי. שכן לא רק שלא היה לי זמן לחטוא, אלא אפילו להרהר בחטא לא היה לי זמן!"**

רבי חיים בן עטר זצ"ל המכונה "אור החיים" הקדוש: נולד בסאלי בשנת ה'תנ"ב (1696). נקרא על שם סבו שהיה צדיק, עשיר, ושקידתו בתורה הייתה רבה עד שגם בלילי תמוז עסק בה רוב הלילה, החזיק בידו ת"ח רבים והאריך ימים יותר ממאה שנים, נפטר בשנת ה'תפ"א (1721). נכדו, 'אור החיים' היה תלמידו, והתנהג כמותו בענוה, בשקידה בתורה, בחסידות ובסיגופים. הצטייר כפרשן מקרא, מקובל ופוסק הלכה. הבעש"ט אמר עליו כי הוא "ניצוץ של משיח".

בחודש אב ה'תק"א (1741) עלה עם שלושים מתלמידיו ובני ביתם לא"י דרך אלכסנדריה, והם התיישבו בעכו. משם ערך "זיירות" - עליות לקברי קדושים בגליל והגיע גם לטבריה. ר' חיים בן עטר ותלמידיו עברו מעכו לפקיעין, ובסוף שנת ה'תק"ב (1742) עברו לירושלים שם הקים שתי ישיבות, אחת לתורת הנגלה ואחת לנסתר. נפטר בירושלים במוצ"ש ט"ו תמוז ה'תק"ג (1743). חי כ-47 שנים. ציונו בהר-הזיתים. הצדיק לא הניח זרע אחריו.

סבא: ר' חיים (מצד אביו). **אביו:** ר' משה. **נשותיו:** מרת פצוניה (זיווג ראשון- בת דוד הנגיד משה בן עטר בסאלי), מרת אסתר (זיווג שני). **אחיו:** ר' משה. **מרבותיו:** ר' חיים (סבו), ר' משה (אביו). **מתלמידיו:** ר' חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א), ר' אברהם ר' שם טוב גבאי, ר' יונה נבון. **מספריו:** **אור החיים** - פירוש על התורה. **יחפץ ה' -** חידושים על מסכתות ברכות, שבת, הוריות וחולין. **פרי תואר** - חידושים על ש"ע י"ד. **יראשון לציון** - חידושים על הש"ס. **ארץ החיים**.

בתקופה שהתגורר רבינו בסאלי שבמרוקו, התגורר בראבט הסמוכה יהודי שהיה עשיר גדול, והתהפך עליו הגלגל עד שהתרושש לגמרי מנכסיו. יצא האיש ונדד בערי מרוקו, על מנת לחפש תעסוקה לפרנס את בני ביתו הרבים שהיו סמוכים על שולחנו. ביטחונו היה חזק בבורא עולם, שיזמן לו כדי מחייתו. השקיע האיש בעסקים שונים, ומצבו החל להשתפר אט-אט, עד שאסף סכום כסף נכבד שאפשר לו לשוב לעיר מוצאו. בדרכו חזרה לביתו, עבר בעיר סאלי - עירו של ה"אור החיים" - אשר בה היה לו ידיד ומכר משכבר הימים.

מכיוון שנקלע למקום בערב שבת, ולא הייתה לו שהות להגיע לעיר ראבט לפני שבת, הוזמן הלה על ידי חברו להתארח אצלו בשבת קודש. נענה האיש להזמנה בשמחה, ואף מסר לו את צרור כספו, שהרוויח בתקופת נדודיו לשמירה עד צאת-השבת. במוצאי שבת לאחר ההבדלה, ניגש מיוזעו האורח למארחו, וביקש את הפיקדון שהפקיד בידו. אך לתדהמתו כפר הלה בכל, "לא הפקדת בידי אף לא פרוטה אחת" - אמר לאורח הנדהם. משעמד האורח על דעתו, והתחנן בפניו להשיב לו את כספו, שעמל עליו זמן רב ביגיעה רבה. הרעים עליו המארח בקולו: "האינך מתיבייש? בבית לנת ועל שולחני אכלת, ולבסוף אתה קם ומעליל עלי עלילות דבריים?!"

ראה היהודי, שבתובות לא יעלה בידו להוציא את כספו מידי הרמאי, והחליט לתובעו לדין תורה אצל רבנו חיים בן עטר. ניגשו שניהם לבית הרב, ושטחו את טענותיהם לפני הרב, הלה טוען, שהפקיד את כספו בידו חברו, והלה טוען, לא היו דברים מעולם. שאל ה"אור החיים" הקדוש את האורח: "האם היה עד ביניכם בשעה שהפקדת ממוך בידו?". השפיל האיש את עיניו ואמר: "לא היה עד בינינו, המעשה היה סמוך מאד לכניסת השבת, ולא הספקתי להעיד על כך עדים, רק זאת אני זוכר, שבזמן מסירת הכסף ישבנו שנינו תחת עץ, ואז הוצאתי מכיסי את צרור הכסף ומסרתיו לו".

מיד אורו עיניו של הרב, באומרו לאורח: "גש נא לעץ הזה והזמן אותו להעיד את עדותו". המפקיד, שהכיר ברבנו שהינו קדוש ובעל מופת, יצא מיד לדרכו. לזמן את העץ לבוא להעיד, בלי להרהר אחר הדברים. ואילו המארח נשאר בבית הרב. כעבור כמה רגעים, אמר הרב, כמסיח לפי תומו: "בוודאי הגיע כבר האיש אל העץ" - "מה פתאום, רבי!". השיב המארח כלאחר-יד - "עדיין רחוק העץ, ואינו יכול להגיע אליו כל כך מהר". התבונן הרב באיש הכופר בפיקדון, בתתו בו מבט נוקב, ואמר: "קום והשב לו ליהודי את כספו".

לפליאתו של האיש, כיצד חרץ הרב את גורלו ללא שמיעת ה'עד', ענה הרב: "אם טענתך צודקת, שלא היו דברים מעולם, והלה לא הפקיד מאומה בידך, מהיכן יודע אתה את מקומו של העץ?". ללא אומר ודברים, החזיר האיש בבוש פנים את צרור הכסף לבעליו. מיד לאחר מכן ניגש האורח ל"אור החיים" הקדוש, נישק את ידיו, והודה לו, על כי בחכמתו גילה את האמת, ודן דין צדק.

במהלך שנת ה'תשנ"ח התגלתה מחלת חשוכת מרפא בגופו של נער, בנו של אחד מייקירי ירושלים התורניים. אביו של הנער שמע בעצת חבריו ועלה לבית העלמין בהר הזיתים, שם נעמד להתפלל לרפואת בנו ליד קברו של ר' חיים בן עטר, "אור החיים" הקדוש. משסיים לומר את פרקי התהלים המיוחדים לתפילה על החולה, קיבל על עצמו ללמוד מדי שבת בשבתו בספר 'אור החיים'. לתדהמתם של הרופאים, הבן החל להתאושש, ולא עבר זמן רב עד שהבריא לחלוטין.

זמן קצר לאחר מכן שמע האב, כי הרב של רמת חן, הרב יעקב יוסף אוירבך, איבד את מאור עיניו בעקבות החמרה במחלת הסוכרת. הרופאים טענו בכל תוקף שאין תרופה או טיפול רפואי כלשהו שיכולים להשיב לו את ראייתו. מיהר האיש לביתו של הרב אוירבך והציע לו לפקוד את קברו של ר' חיים בן עטר.

"ביקש הרב חנינה בעד נפשו שיאירו עיניו כמקודם, כדי שיוכל מכאן ולהבא ללמוד כל שבוע בספר 'אור החיים'. הרב התקשה להאמין, כי ישועתו תבוא ממעשה זה. ברם, לאחר הפצרות מרובות, נסע יחד עם האב להר הזיתים, נעמד ליד קברו של הצדיק ושפך לבו כמים. הוא ביקש שיתעוררו עליו רחמים רבים בזכות הצדיק, שיאירו עיניו, כדי שיוכל ללמוד מדי שבת בספר 'אור החיים'".

בשובו לביתו פתח הרב אוירבך את הספר, שהיה בספרייתו. לתדהמתו הבחין, כי הוא יכול לראות מעט מעט, כמתוך ערפל. למחרת ניסה שוב ואז כבר ראה טוב יותר, ובתוך ימים ספורים נפקחו עיניו לגמרי. הרופאים הודו, כי מדובר בנס רפואי של ממש. כמה צדקו חכמי ונציה שכתבו בהסכמתם לספר: "הטועם מיערות דבשו-יאירו עיניו, כי כשמו כן הוא: אור החיים".

רבי חיים בן עטר זצ"ל המכונה "אור החיים" הקדוש: נולד בסאלי בשנת ה'תנ"ב (1696). נקרא על שם סבו שהיה צדיק, עשיר, ושקידתו בתורה הייתה רבה עד שגם בלילי תמוז עסק בה רוב הלילה, החזיק בידו ת"ח רבים והאריך ימים יותר ממאה שנים, נפטר בשנת ה'תפ"א (1721). נכדו, 'אור החיים' היה תלמידו, והתנהג כמותו בענוה, בשקידה בתורה, בחסידות ובסיגופים. הצטייר כפרשן מקרא, מקובל ופוסק הלכה. הבעש"ט אמר עליו כי הוא "ניצוץ של משיח". בחודש אב ה'תק"א (1741) עלה עם שלושים מתלמידיו ובני ביתם לא"י דרך אלכסנדריה, והם התיישבו בעכו. משם ערך "זיירות" - עליות לקברי קדושים בגליל והגיע גם לטבריה. ר' חיים בן עטר ותלמידיו עברו מעכו לפקיעין, ובסוף שנת ה'תק"ב (1742) עברו לירושלים שם הקים שתי ישיבות, אחת לתורת הנגלה ואחת לנסתר. נפטר בירושלים במוצ"ש ט"ו תמוז ה'תק"ג (1743). חי כ-47 שנים. ציונו בהר-הזיתים. הצדיק לא הניח זרע אחריו.

סבא: ר' חיים (מצד אביו). **אביו:** ר' משה. **נשותיו:** מרת פצוניה (זיווג ראשון- בת דוד הנגיד משה בן עטר בסאלי), מרת אסתר (זיווג שני). **אחיו:** ר' משה. **מרבותיו:** ר' חיים (סב), ר' משה (אביו). **מתלמידיו:** ר' חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א), ר' אברהם ישמעאל חי סינגוויטי, ר' דוד חסן, ר' שם טוב גבאי, ר' יונה נבון.

מספריו: יאור החיים- פירוש על התורה • חפץ ה' - חידושים על מסכתות ברכות, שבת, הוריות וחולין • פרי תואר- חידושים על ש"ע י"ד • ראשון לציון- חידושים על הש"ס • ארץ החיים.

רבינו הקפיד ביותר על הכנסת אורחים והנה בערב פסח אחד לא הזדמן אורח בעיירה הרב שלח איפא שליח שימצא בשווקים אורח. לאחר חיפושים נרחבים גילה השליח אדם העומד בפנית בית הקברות כאשר הוא ממרר בבכי תמרורים. לשאלת השליח ענה האיש שמבקש הוא את נפשו למות השליח מיהר לרב וסיפר לו על פגישתו, הרב בכבודו ובעצמו מיהר לעבר בית הקברות. ואז סיפר האיש לרב את סיפורו: "לאחר 10 שנים של עבודה בהן עזבתי את משפחתי ועבדתי עבודה קשה ומפרכת, בקשתי לשוב כספי אשר חסכתי ולהנות את משפחתי לאחר שנים ארוכות של פרידה. והנה כאשר ביקשתי לעלות לאניה שתיקה אותי לביתי צנח ארנקי וכל עמלי שקע במעמקים ואם לא די בכך, הרי שקרוביה של יתומה עניה בת עירי ביקשו ממני להעביר לה ממון כדי שתוכל להינשא וגם הוא ירד לתהומות הים". הרב שריחם על צערו של הבחור לפניו הבטיח לו שתוך כמה שניות יעלה על פני המים כל האבידות ששקעו במקום במשך שנים והוא יושיט יד ויקח את אבידתו בלבד, לעיני האיש הנדהם נתגלה המחזה שלא יאמן, ממש כדברי הרב. לאחר שקיבל האיש את ארנקו האבוד ביקשו הרב בקשה אחת- שיתארח אצלו בליל הסדר.

אחד מיני הסיפורים הרבים המתארים את רוח הקודש של האור החיים הקדוש הוא כאשר שהה בביתו של הרב אבולעפיה. שם התקבל בכבוד מלכים והוכנה עבורו סעודה מפוארת אליה הזמנו כל גדולי העיר וחכמיה. בתוך הסעודה המרגשת הוגשה צלחת מרק בעלת ריח נעים. להפתעת המסובים לא הסכים הרב לטעום מהמרק בטענה שרוח טומאה מרחפת מעל המאכל. רק למחרת היום התגלה הסוד, משרתת זקנה הייתה בבית, שגחנה מידי פעם לשתות לשוכרה ולאחר מכן להרדם לשעות מספר. בני הבית שהיו רגילים למנהג זה של המשרתת חשבו ששוב השתכרה ונרדמה, אולם כאשר באו להעירה גילו להפתעתם שהמשרתת פשוט נפטרה. אור החיים הקדוש שהרגיש ברוח הקודש בטומאת המת המרחפת על פני התבשיל סירב לטעום ממנו.

מעשה נורא שקרה בימי רבנו אור החיים הקדוש. רבנו היה עוסק בשזירת בגדים, באותם ימים עמד הסולטאן, מושל סאלי להשיא את ביתו, שמע על רבנו שעבודתו מלאכת מחשבת והחליט לבקש מרבנו שיעשה את בגדי החתונה במשך שבוע. כלל היה אצל רבנו שהיה עובד ביום עד אשר יהיה לו למחיתו ואז סוגר חנותו ושוקד על התורה הקדושה. שליחי המלך הגיעו לאחר שבוע והופתעו שרבנו לא הספיק להשלים את השזירה של הבגדים וסיפרו זאת לסולטאן. שמע כך הסולטאן והחליט לנקום ברבנו וציווה לשלוח אותו לתוך גוב האריות שבחצרו של הסולטאן. השליחים כבלו את רבנו והובילוהו לתוך גוב האריות.

הרב צעד בצעדים בטוחים אל גוב האריות. פקידי הסולטאן הופתעו למראה האריות המורעבים כאשר הבחינו שהאריות מקבלים את רבנו בקומה זקופה כאילו חיכו לו ומקשקשים בזנבותיהם כמראה של שמחה וצהלה לראות את רבנו. אור החיים הקדוש הוציא מספרו ספר תהילים והחל לקרוא ואילו האריות הקיפוהו ושמעו את קולו של רבינו. הסולטאן שהגיע במהרה לחזות במחזה פלאי זה הבין שרבנו איש קדוש, ביקש מחילה מכבוד הרב והורה לשחררו מיד ואף העניק לו מתנות, וביקש את סליחתו.

יפור מופלא עד מאוד התרחש בזמן מלחמת תש"ח. באותה מלחמה שפרצה בכל גבולות ארץ ישראל נכבשה העיר העתיקה של ירושלים. במשך תשע עשרה שנים הייתה ירושלים העתיקה בידי האוייב עד אשר ריחם ה' והעיר שוחררה בכ"ח אייר ה'תשכ"ז במלחמה שנודעה בשם 'מלחמת ששת הימים' מימדי ההרס שחוללו הירדנים ברובע היהודי של ירושלים העתיקה התגלו רק לאחר מלחמת ששת הימים. הם הרסו בתי מדרשות ונתצו ושברו מכל הבא ליד. כל בתי הכנסת שברובע היהודי נהרסו ואף את ספרי התורה שרפו בידיהם הטמאות. הירדנים לא הסתפקו בזאת ופנו אף להציק לשוכני עפר: הם פנו להר הזיתים ושם בבית העלמין המקודש הרסו מצבות. במקום המצבות ההרוסות החלו לסלול כביש. לשם כך הובא טרקטור אשר החל לחרוש וליישר את הקרקע. מצבה אחר מצבה התמוטטה תחת עוצמתו של הטרקטור עד שהגיע לטחן קברו של רבינו הקדוש. רק נגע הטרקטור במצבה, מיד התהפך והנהג נפל ומת במקום.

הירדנים חשבו שכנראה חל קלקול במנוע ויש להביא מכונאי. המכונאי הגיע, תיקן מה שנראה לו ומיד לאחר מכן הגיע נהג אחר כדי לסיים את משימת קודמו: הרס מצבות. אך נגע קצה הטרקטור במצבה של הרב ומיד התהפך והנהג נהרג. עכשיו הרגישו הירדנים שקיים קושי מסוים אך עדיין שייכו אותו לטרקטור ולא נכנעו. ברום לב, ביקשו לנתץ את המצבה ויהי מה. לשם כך לקחו פטיש כבד במטרה להרוס את המצבה אולם, כאשר הרים הערבי את הפטיש נשמט זה מידו ורוצץ את ראשו. הפעם, הירדנים נבהלו וידעו שיש דברים בגו, הם התרחקו מיד מהמקום ואיש לא העז לגעת יותר בקברו של הרב הקדוש, וכך הוא נשאר על תלו עד היום הזה.

רבי חיים בן עטר זצ"ל המכונה "אור החיים" הקדוש: נולד בסאלי בשנת ה'תנ"ב (1696). נקרא על שם סבו שהיה צדיק, עשיר, ושקידתו בתורה הייתה רבה עד שגם בלילי תמוז עסק בה רוב הלילה, החזיק בידו ת"ח רבים והאריך ימים יותר ממאה שנים, נפטר בשנת ה'תפ"א (1721). נכדו, 'אור החיים' היה תלמידו, והתנהג כמותו בענוה, בשקידה בתורה, בחסידות ובסיוגופים. הצטייר כפרשן מקרא, מקובל ופוסק הלכה. הבעש"ט אמר עליו כי הוא "ניצוץ של משיח". בחודש אב ה'תק"א (1741) עלה עם שלושים מתלמידיו ובני ביתם לא"י דרך אלכסנדריה, והם התיישבו בעכו. משם ערך "זיירות" - עליות לקברי קדושים בגליל והגיע גם לטבריה. ר' חיים בן עטר ותלמידיו עברו מעכו לפקיעין, ובסוף שנת ה'תק"ב (1742) עברו לירושלים שם הקים שתי ישיבות, אחת לתורת הנגלה ואחת לנסתר. נפטר בירושלים במוצ"ש ט"ו תמוז ה'תק"ג (1743). חי כ-47 שנים. ציונו בהר-הזיתים. הצדיק לא הניח זרע אחריו.

סבא: ר' חיים (מצד אביו). **אביו:** ר' משה. **נשותיו:** מרת פצוניה (זיווג ראשון- בת דוד הנגיד משה בן עטר בסאלי), מרת אסתר (זיווג שני). **אחיו:** ר' משה. **מרבותיו:** ר' חיים (סבו), ר' משה (אביו). **מתלמידיו:** ר' חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א), ר' אברהם ישמעאל חי סינגוויטי, ר' דוד חסן, ר' שם טוב גבאי, ר' יונה נבון.

מספריו: יאור החיים- פירוש על התורה • חפץ ה' - חידושים על מסכתות ברכות, שבת, הוריות וחולין • פרי תואר- חידושים על ש"ע י"ד • ראשון לציון- חידושים על הש"ס • יארץ החיים.

כמנהג אבותיו, היה ביתו של ר' חיים בן עטר פתוח לרווחה לפני כל נצרך, ואפילו אינו תלמיד חכם. בעיקר היה רבנו משתדל לארח על שולחנו אורחים עניים בשבתות ובימים טובים. ויקר המקרה, ופעם אחת בערב פסח, לא הזדמן לסאלי אורח, שכן את חג החרות מעדיפים, אף הקבצנים ביותר, לחוג בחיק המשפחה. לבו של הצדיק נחמץ בקרבו. כיצד ישלים עם העובדה, שדווקא בליל הסדר, אשר בו מקפידים במיוחד לפתוח את הבית לאורחים, ישב לבדו ליד השולחן?

בבוקרו של ערב החג, שלח רבנו שליח, שיסובב בשווקים וברחובות, כדי לחפש אחר אורח כלשהוא. רובו של יום עבר- ואורח עדיין לא נמצא. שלח ר' חיים שליח נוסף, שמא יצליח הוא במה שלא הצליח חברו. סבב לו השליח ברחובות, סקר כל שביל וכל פינה, עד שהגיע סמוך לבית-הקברות. לפתח שמעו אוזניו קול בכי קורע לב. השליח נבהל וחשב לשוב על עקבותיו, אך התאושש לאחר רגעים אחדים והחל לחפש אחר מקור הבכי.

לתדהמתו הרבה גילה אדם, העומד אי-שם בפנית בית-הקברות וכל גופו רוטט מבכי. כאשר קרב אליו השליח הגביר האיש בכיו, בתלשו שערות ראשו. ביקש השליח להרגיעו, אך הלה סירב להתנחם וזעק בקול מר: "הניחני לנפשי, טוב מותי מחיית!" - "שליח אני מאיש אלוקים, בוא איתי אליו, אולי יושיעך מצרותיך", ניסה השליח להסותו בהוסיפו: "הלא ערב חג היום, ולא עת בכי!".

"לך אל רבך ואמור לו, כי אצלי ערב תשעה באב' ולא ערב פסח", השיב האיש וגרונו נשנק מדמעות. בראות השליח, כי אינו יכול לאיש, חזר לרבנו וסיפר לו את אשר קרהו. הצדיק לא התמהמה, תכף ומיד קם מכיסאו ופנה יחד עם השליח לעבר בית-הקברות. האיש עמד שם עדין מתמוגג בדמעותיו. ניכר בו, כי עוד רגע קט יתעלף במקום עומדו. אך כאשר הבחין ברבנו וחזה בהדרת פניו- נרגע קמעא. ר' חיים בן עטר התקרב אליו, הביט בו ברחמים ושאל לסיבת בכיו. שאף הזר אוויר ופתח פיו: "לפני כעשר שנים עזבתי את ביתי ונסעתי לאירופה, לנסות שם את מזלי, שכן בכי רע היה מצבי הכלכלי. עבדתי שם עבודה קשה ומפרכת, עד אשר הצלחתי לחסוך מעט כסף כדי להחיות את נפשי ונפשות בני משפחתי, וכדי לפתוח עסק זעיר בעיר מולדתי. על אף קשיי הדרך חזרה, קיבלתי הכל בשמחה, ששתי לשוב אל אשתי וילדי לאחר שנים כה רבות של פרדה".

"הגעתי לאחר מסע מתיש סמוך לחוף, ובעוברי מן האוניה אל הספינה הקטנה, שתביאני אל היבשה, נשמט לפתע ארנקי מידי וצנח הישר לתוך המים. כל כספי ירד למצולות. כל עמלי וכל תקוותי נגוזו כהרף עין. ואם לא די בצרותי, נוסף צער עז על צערי, שכן סכום כסף שהופקד אצלי על ידי קרוביה של יתומה ענייה בת עירי, שביקשו ממני להעביר לה את הממון למען תוכל להינשא בכבוד. גם הכסף הזה ירד לטמיון. ואני, אנה אני בא?". זרם של דמעות פרץ מעיניו של האיש ללא הפסק. לבו של רבנו נכמר בקרבו לשמע סיפורו של היהודי הזר. "חדל מבכי, וקוהו אל ה'". תמך הצדיק את כתפו של האיש. "בוא איתי לשפת הים ואנסה לעזור לך", המשיך. הלה הביט משתומם בפני הצדיק וזיק של תקווה ניצת בעיניו.

בהגיעם סמוך לחוף, בקרבת בית-הקברות, פנה רבנו לזר: "עמוד כאן והתבונן היטב, בעוד שניות אחדות תעלינה ותצופנה על פני המים כל התיבות והאבדות, ששקעו כאן במשך שנים. אך אתה אינך ראשי לגעת בשום חפץ שאינו שלך. רק בהבחינך בארנקיך- גחון ומשהו מן המים!". האיש עמד משתומם ולא פצה את פיו, בעוד נשמע קולו של הצדיק הקורא לשר הים להעלות על פני המים את כל הטמון בקרקעית הים. כהרף עין נתגלה במקום מחזה נורא: ממעמקי הים צפו ועלו חפצים שונים ומשונים, ביניהם תיבות ששקעו במקום לפני שנים רבות ואשר הכילו בקרבן אוצרות יקרים. ברם האיש, כפי שנצטווה, לא ניסה אפילו לגחון כדי לגעת באחת מהן. לפתע צעק היהודי בשמחה עצומה: "הנה, הנה ארנקי!".

הארנק כאילו נדחף על ידי מישהו, הלך והתקרב אל עבר החוף. היהודי הזר הביט בו בלב נפעם ועיניים מייחלות. בהגיע סמוך אליו, רכן והרימו בזהירות, כאשר נהרה גדולה משתפכת על פניו. שוב גזר רבנו על שר הים, וגל גדול עלה על היבשה ושטף את כל האוצרות. עוד רגע קט והים שב לקדמותו, מבלי שאיש ישער בנפשו את אשר ארע כאן לפני רגעים אחדים. לאחר שהיהודי נרגע כליל, שטח לפניו רבנו את בקשתו, כי יתארח אצלו בליל הסדר, שכן מפאת השעה המאוחרת, לא יוכל להספיק להגיע אל ביתו, אשר שכן בעיר הסמוכה לפני שיכנס החג. כמובן שהאיש נעתר לבקשה וגם שמחתו של רבנו הייתה שלמה, על אשר זכה לאורח לליל הסדר.

האדמו"ר דוד משה רוזנבאום מקרעטשניף זצ"ל - נולד בתשרי ה'תרפ"ה (1924) כבן זקונים. בסעודת הברית שהתקיימה בחוה"מ סוכות, הסביר אביו שעלה בדעתו לקרוא לו ע"ש ר' משה (זקינו של הרה"ק ר' מאיר הגדול מפרמישלאן זיע"א), ור' דוד אביו של ר' משה (שניהם היו צדיקים נסתרים) ולכן רצה לקרוא לו משה דוד, אך כיוון שהברית התקיימה סמוך ונראה ליומא דהילולא של הרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב, נקרא דוד משה. עוד בצעירותו ניכרו בו גינוני קדושה והשליך עצמו אל עמל התורה הקדושה, ובהיותו כבן עשר שנים כבר היו שגורים על פיו מאות דפי גמרא ועשר סימנים בשו"ע יו"ד עם ה'פרי מגדים'. הובל והוגלה לאשוויץ יחד עם משפחתו, שם הופנו אביו ואמו ובני משפחתם שמאלה ורק רבינו ניצל מכל אחיו, ומופלא הדבר שאביו אמר לו ברדתם מרכבת המוות שהוא ינצל היות ועם ישראל זקוק לו והסמיכו לרבי והבטיחו כי "**הברכות נתונות בידך**".

לאחר תלאות מרובות, ובניסי ניסים ביום י"ז אייר ה'תש"ה (1945) שרד את התופת, והעיד על עצמו שלא נכנס לפיו בשר פיגולים במשך כל שנות השואה וכן בכל הזדמנות אפשרית למד ולימד תורה. מכאן הגיע לסיגט. עוד באותה שנה בהיותו כבן 21 שנים בלבד הוכתר כממלא מקום אבותיו לאדמו"ר מקרעטשניף. בחג הסוכות בשנת ה'תש"ח (1947) זכה לחונן את עפר ארץ ישראל והתיישב בירושלים עיה"ק ת"ו. בשלהי חודש ניסן כאשר פרצה המלחמה בארה"ק עבר לרחובות (לאחר הפצרות ידידי בית-אביו ולאחר שקיבל את ברכתם של הרבי מבעלז והחזון אי"ש). ייסד מוסדות תורה ועזרה לנזקקים. **אהבתו לזולת הייתה מופלאה. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. גם היום שנים לאחר פטירתו עדיין זוכים לראות ישועות בצינו.** היה ידוע בברכותיו להיפקד בילדים, ואכן רבים מאוד נושעו על ידו בעת שבירכת שיזכו לזש"ק. טרם נסיעתו בחודש סיון ה'תשכ"ט (1969) כדי להשתטח על ציון זקינו הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ביומא דהילולא ל' סיון בסיגט שברומניה הזכיר פעמים אחדות את עניין פטירתו. נשאר שם למנוחה למשך מספר שבועות ונפטר ב-ט"ו תמוז. למחרת הצליחו להביא את ארונו לארץ ישראל באורח נס ופלא. נפטר ב-ט"ו תמוז ה'תשכ"ט. חי כ-45 שנים. ציונו ברחובות.

סבא: ר' מאיר (מצד אביו). **אביו:** ר' אליעזר זאב הי"ד. **אשתו:** מרת אסתר רחל (בת גיסו חתן אביו הרה"ק ר' חיים מרדכי מנאדבורנא). **ילדיו:** ר' מנחם אליעזר זאב (האדמו"ר מקרעטשניף ברחובות), ר' ישראל ניסן (האדמו"ר מקרעטשניף בקריית גת), ר' זיידא שמואל שמעלקא (האדמו"ר מביטשקוב ביפו), ר' מאיר רוזנבאום (האדמו"ר מפרמישלאן בקריית הרצוג שבבני-ברק), ר' יוסף שלמה (האדמו"ר מקרעטשניף מונסי). מרת חנה (נישאה לאדמו"ר ר' יוסף דוד טייטלבוים מסאסוב-גני תקווה), מרת שרה ראצה.

מעשה שאירע בעת ביקור רבינו בארה"ב בשנת ה'תשכ"ח. המונים צבאו על דלתות בית האכסניה לחצות בזיו פניו ולהתברך מפי קודשו. בין הבאים היה מנכדי רביה"ק ר' מאיר מקרעטשניף ז"ע, שבא להזכיר לישועה ולברכה את אמו שלקתה בליבה והייתה צריכה לעבור ניתוח לב בימים הקרובים. הוא לא בא לקבל ברכה שיעבור הניתוח בשלום. וכידוע באותם הימים ניתוח כזה היה כרוך בסיכון רב.

כשהגיע תורו ונכנס להתברך, התעניין רבינו בשלום קרובתו, ובייר את כל פרטי הניתוח. והקרוב הזכיר את שם בית הרפואה ואת שם הפרופסור שאמור לבצע את הניתוח. רבינו ז"ע הקשיב קשב רב כדרכו בקודש, ולשמע שם הרופא עצר בעדו ואמר בנחרצות. "בשום אופן לא!" שלא יערכו את הניתוח אצל רופא זה. וסיים בברכה שיעבור הכל בשלום ובהצלחה.

כאשר יצא אותו קרוב מבית רבינו, היה נבוך מאוד מה לעשות. מצד אחד הניתוח כבר עתיד להתקיים בימים הקרובים, אצל פרופסור בעל שם וידוע כמומחה בתחומו, ומה גם שלקבוע עתה תור חדש לפרופ'

אחר ייקח שבועות ואולי אף חודשים רבים, כאשר אימו החולנית נתונה בינתיים בסכנה מוחשית. אולם מאידך גיסא כיצד ניתן לבטל את דברי רבינו שפסק מפורשות שלא לערוך את הניתוח אצל פרופ' זה. לבסוף הרהר בדעתו, שמכיוון שהוא לא בא אל רבינו להתייעץ, אלא לבקש את ברכתו, יבצעו את הניתוח כמתוכנן ומן השמיים ירחמו שהכל יעבור בשלום בעז"ה.

הגיע יום הניתוח. באותו יום עמדו בתור לניתוח אצל אותו פרופ' כמה חולים, כשהראשונה ברשימה הייתה אותה אשה. הניתוח אמור היה להתחיל בשעה שמונה בבוקר, כאשר החולה מאושפזת יום קודם, כשכל הבדיקות מראות כי היא כשירה לעמוד לניתוח. עם שחר נמצא כי חום גופה גבוה מאוד, ובמצב שכזה לא ניתן לעשות את הניתוח. לאחר התייעצות בין הרופאים הוחלט כי יתנו לה תרופה להורדת החום, ובינתיים יכנס לניתוח החולה הבא בתור. החולה הבא בתור הוכנס לחדר הניתוח, והניתוח החל. לפתע נשמעו צעקות מחדר הניתוח.

הרופאים המסייעים פרצו מהחדר בזעקות הצלה **כאשר הפרופ' המנתח התמוטט פתאום מול עיניהם ולקה בשבץ מוחי.** הבלבול היה גדול, כוחות הצלה ניסו לייצב את מצבו של הפרופסור ללא הועיל, תוך כדי שהחולה הגוי ששכב על מיטת הניתוחים נשכח כליל. כשחזר הצוות הרפואי להמשיך את הניתוח ללא אותו פרופסור שנפח את נשמתו, התברר כי אין את מי לנתח. אותו חולה מת על מיטת הניתוחים ולקרובת רבינו הייתה נפשה לשלל ואז הובנו למפרע דברי הרב.

האדמו"ר הרב אלעזר ווייסבלום מרישא צ"ל - נולד בשנת ה'תקצ"ח (1837). מצאצאי ר' אלימלך מליז'נסק (בעל ה'נעם אלימלך'). כשהיה כבן 11 שנים התייתם מאביו ואימו, ולכן הועבר לבית הרה"ק ר' דוד מדינוב, שם שהה כשמונה חודשים ולאחר מכן עבר לבית של הרה"ק ר' חיים מצאנז. תחת עינו הפקוחה של ה'דברי חיים' התעלה עד אשר החשיבו יותר מיוצאי חלציו והורשה להיכנס אליו אפילו בזמנים שלבניו הק' לא היתה רשות להיכנס. נסמך ב'ורה יורה ידין' מגדולי דורו, ובראשם הגאון האדיר ר' חיים אלעזר וואקס (מח"ס 'נפש חיה' אבד"ק פיטרקוב-קאליש).

לאחר פטירת הרה"ק מצאנז עבר לביקאווסק, שם שימש ברבנות, אחר כך היה זמן קצר בפשווארסק, ומשם עבר לריישא. ביתו היה פתוח לרווחה, והיו עניים בני ביתו. בעל חסד מופלא. התפרסם כאוהב ישראל. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. בעל מופת נורא ובפרט בענייני רפואות שבעניין זה היה ממש חד בדרא, עד כדי כך שכאשר הרה"ק ר' יחזקאל שרגא הלבפשטאם משינאווא היה צריך ישועה בענייני רפואה היה שולח להזכיר אצל רבינו. במשך יותר מ-40 שנה לא נפקד בזש"ק ונתן גט לאשתו הרבנית אף על פי שמקורביו רצו להניאו מזה, לא שעה לעצתם, ואמר שאביו בא אליו בחלום וציווה לגרשה והוסיף: "הוא יודע טוב יותר".

שעות אחדות לפני הסתלקותו שכב על ערש דווי בעיניים עצומות. לפתע פתח את עיניו והכריז בקול: "ברוך הבא אבא מארי. ברוכים הבאים רבינו" וכו'. מיד לאחר מכן ראו בו סימני גסיסה, ונשמתו עלתה לגנזי מרומים. נפטר ב-ט"ו תמוז ה'תר"ע (1910). חי כ-73 שנים. ציונו בסאקאלוב אצל אביו עפ"י צוואתו. לאחר פטירתו לא רצו לתת רישיון להעבירו. ניגשה אלמנתו ואמרה: "כשם שהיית בעל מופת בחיך היה בעל מופת עתה, כדי שנוכל להביאך לקבר ישראל לפני כניסת השבת".

וכן היה שקיבלו רישיון והוצרכו לעשות הכל בחיפזון שכן נפטר בכפר באגאנוואלא והובילו את ארונו לסאקאלוב וכמעט החשיך היום ומחיפזון טעו החברא-קדישא ועשו קבר קטן ממידתו ולא ידעו מה לעשות, מכיוון שהשבת בפתח ולא היה פנאי להרחיב את הקבר.

אחד מהעסקנים פנה לנפטר הגדול וביקש שירחיב את קברו וראו בחוש, שכך היה, ותיכף הכניסו את גופו הק' לתוך הקבר. לרבינו היה חסיד נאמן ר' יחיאל מעיר האלשיץ שהתעסק עם מיטתו מההתחלה עד מקום הקבורה אחר כמה ימים בא אליו בחלום ואמר לו: "אתה סובר, שאתה נשאת אותי עד מקום קבורתי בסאקאלוב? דע לך, כי ה'אור החיים' הקדוש נשא אותי".

אביו: האדמו"ר הרב אלימלך מרודניק. **אימו:** מרת קריינדל. **סבא:** ר' מנחם דב מפשווארסק. **אחותו:** מרת הדס. **מרביתיו:** אביו (האדמו"ר ר' אלימלך מרודניק), ר' שמחה שפירא, האדמו"ר ר' דוד שפירא מדינוב (בעל 'צמח דוד' בן הרה"ק ה'בני יששכר'), האדמו"ר ר' חיים הלבפשטאם מצאנז (בעל ה'דברי חיים'). **נשותיו:** מרת בריינדל (בת ר' דוד מקשאנב-זיווג ראשון), מרת חיה (בת ר' חיים יונה הלפרין אב"ד ריישא-זיווג שני). **בתו:** מרת קריינדל פינקל (בתו מזיווג שני. נקראה ע"ש אימו ושם אימו של אביו). **מספריו:** **משנה למלך**.

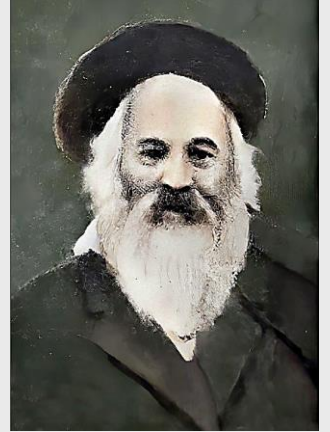
יפר הרה"ח ר' שמואל גארטנהויז ע"ה את העובדה הבאה שהיה עד לה כששהה אצל רבינו. ילדה אחת שהיתה בגיל 14 התנפח כריסה מיום ליום, ובני משפחתה היו מודאגים ומפחדים, נכנסו לרבינו וסיפרו לו על מצב הילדה. ביקש רבינו, שישאירו את הילדה אצלו זמן מועט, וציווה לבני ביתו שלא יתנו לה לאכול בשום אופן גם אם תבקש. כעבור יומיים עדיין לא בא שום דבר מאכל לפיה, הגיש לה רבינו הרינג (דג כבוש), וידוע שלאכול הרינג לאחר ימי צום אינו בריא כלל. כיוון שאכלה מאכל זה לאחר יומיים בצום, מיד הקיאה כל מה שהיה בבטנה, **ותוך כדי הקאה יצאו שני צפרדעים**. רבינו בגודל ענוותנותו ביקש להסתיר מופת זה, ולכן הסביר שזה אירע שכאשר הילדה שתתה מים היו שני צפרדעים קטנים בתוך המים וגדלו בתוך מעיה, ועל ידי אכילת ההרינג הקיאה אותם.

איש אחד סבל רבות מקיבתו, ורבינו נתן לו תרופה שקוראים 'כיענא' ואמר לו לשתות אותה מבושלת, והוטב לו. באותו זמן היה שם איש אחד, אשר לימים גם כן סבל מבעיות בקיבה, וזכר בדברי רבינו אודות התרופה ולקח אותה, ולמרבה הפלא לא די שלא הועילה כלום אלא אדרבה, הורע מצבו. הוא נכנס לרבינו בפליאה, והשיב רבינו כי 'כיענא' היא לא טובה למי שסובל בקיבתו. והאיש משתאה ואמר בתמיהה: "הרי לפלוגי ציווה רבינו לקחת 'כיענא' לרפואה?". ענה לו רבינו: "הוספתי דבר מה..." ורבינו נשאר ככה תפוש בשרעפיו לכמה רגעים, ואז אמר לו: "תיקח 'כיענא' (סם תרופה) וייטב לך". **מיהר הלה לשמוע להוראת רבינו והתרפא...**

יפר הרה"ח ר' משה ביגלאייזע שפעם אחת ישב דודו הרה"ח ר' שלמה ביגלאייזן אצל רבינו, ונכנס יהודי מאונגארן וכל ראשו היה מלא צרעת, וכבר דרש ברופאים וכולם כאחד אמרו שאין מה לעשות. שאל רבינו את אותו יהודי: "כמה זמן אתה חושב שצריך להסיר הצרעת, שעה שלימה או חציה?", ולא השיב כלום. ר' שלמה הנ"ל, שישב שם רמז לו שיענה שרבינו יכול לסלק הצרעת ממנו.

רבינו שלח שיבאו מרקחת, ולקח מטפחת ובידיו הק' מרח המרקחת על המטפחת, והניח המטפחת על ראש היהודי הנ"ל וקשרו. אח"כ ערך רבינו את שולחנו הטהור באמצע היום (כמנהג רבו הק' ה'דברי חיים' שערך שולחנו למקורבים והאורחים החשובים בכל יום), ונתן רבינו מכל מאכל שיריים לאותו יהודי. אחרי הסעודה **סילק רבינו את המטפחת מעל ראשו, וכל הצרעת הייתה מונחת בתוך המטפחת, והאיש התרפא לגמרי, ויהי לנס.**

האדמו"ר הרב יעקב משה ספרין זצ"ל מקומרנא - נולד ב-ה תמוז ה'תרכ"א (1861). עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרל"ד (1874) מילא את מקומו באדמו"רות. **ענוותן מופלא. בעל רוח הקודש. רבים פנו אליו ונושעו.** מפורסם כבעל מופת והיה נערץ מאוד על עדת החסידים גם בפולין. בימים הנוראים נהג לשמש כשליח ציבור בכל התפילות ולקרוא בתורה בעצמו. תפילותיו נודעו בשערים. רבו, האדמו"ר ר' אברהם טברסקי מטריסק בירך אותו שבכל עת שירצה- ינתנו לו דמעות. נהג בעזרת דמעותיו לקרב את אחינו בני ישראל לתורה ולמצוות. את דמי הפדיון הראשון שקיבל בכל יום תרם עבור עניי ארץ ישראל. נפטר ב-ט"ו תמוז ה'תרפ"ט (1929). חי כ-68 שנים. ציונו ב'היכל ברכה' ליד אביו באוקראינה. בנו, ר' שלום מילא את מקומו באדמו"רות.

סבא (מצד אבא): האדמו"ר הרה"ק יצחק אייזיק יהודה יחיאל זצ"ל (בעל 'היכל הברכה').
סבא (מצד אמא): הנגיד ר' יוסף שהנר מטורקא. **אבינו:** האדמו"ר ר' אליעזר צבי (בעל 'דמשק אליעזר'). **אימו:** מרת חנה שרה (בת הנגיד ר' יוסף שהנר מטורקא). **אחינו:** ר' מנחם מוניש (אב"ד פלשטין), ר' אברהם מרדכי סבוריסלב, ר' פנחס נתן (רבה של הודיק). **מרבותיו:** האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז (בעל 'דברי חיים') והאדמו"ר ר' אברהם טברסקי מטריסק (המגיד מטריסק). **בנו:** האדמו"ר ר' שלום. **חתניו:** האדמו"ר ר' חיים אלעזר שפירא (האדמו"ר השלישי מחסידות מונקאטש. בעל 'מנחת אלעזר'), ר' אליהו בומבר (רבה של אושפיצין), ר' חיים נחום הלברשטאם ממאשצ'יסק (בן ר' משה מקשאנב), האדמו"ר ר' אהרון מנחם מנדל גוטרמן מרדז'ימין ור' שמחה הורביץ מווישנה הי"ד (נרצח בשואה. בן ר' צבי מרזבדוב).
מספריו: יישועות יעקב • מחשבת יעקב • שמחת יעקב.

○ יפר הרה"ג ר' ישראל פראנקפורטר: פעם כשנסעתי אל רבינו זיע"א דיברתי עם יהודי מבראד. הנ"ל היה בדרכו אל הרבי מקומרנא ואח"כ תכנן להגיע לסאמבור, לסטרי, לסטאניסלאוו ולבסוף להגיע להשאטין ברוסיה אל אביו. כשנכנס אל רבינו, אמר לו הצדיק, שאינו יכול להשיב לו על בקשתו וצריך שיעבור שבוע ימים. הנ"ל גם הזכיר את אביו. אמר לו רבינו, אוכל להשיב על הכול בעז"ה רק כעבור שבוע, אמר הנ"ל, שכעת הוא נוסע אל אביו, וכשיחזור משם יבוא אל רבינו זיע"א לקבל תשובות.

כשיצא מהחדר, אמר לי רבינו: "הוא רוצה שאברך את אביו ברפואה, ואני ראיתי בקוויטל שאביו כבר נפטר **בלילה הזה**". בדרך חזרה נכנס הנ"ל לרבינו זיע"א וסיפר, שאביו נפטר. אמר לו רבינו: "אמרתי אז לרבי ישראל למברגר, שאביך נפטר באותו לילה".

הלה כששמע זאת, רצה לשמוע זאת ממני, ולכן נסע במיוחד ללמברג. כשהגיע אלי שאל אותי: "מה אמר לכם רבינו כשיצאתי מחדרו?", סיפרתי לו, שרבינו סיפר על פטירת אביו. אמר לי הלה בהתפעלות: "אלו הם עיניים קדושות שראות ויודעות הכול. לכן, הצדיק לא רצה לברך את אבא, מכיוון שהוא לא היה בחיים באותו הזמן!".

○ יפר הרה"ג ר' ישראל פראנקפורטר: פעם הייתי בטורנא, ואחד הזמין אותי לשתות תה, דיברנו על רבינו זיע"א וסיפר בשם אשתו שאמרה: '**הרבי רואה הכול בקוויטל**' וסיפר: בתחילת החורף הייתה רעיייתו אצל רבינו זיע"א ודיברה בעיקר על מסחר.

אבל כנהוג, היא כתבה את שמותיהם של כל ילדיה בפתק. אחר שדיברו על ענייני המסחר אמר לה רבינו זיע"א: "הנני רואה, שתיכף כשתגיעי לביתך צריכים להביא את בתך הבכורה אל הרופא, אולי בעז"ה יוכל להצילה". אמרתי לרבינו זיע"א: "כשנסעתי מביתי, הבת הייתה בבריאות שלימה".

אמר לי רבינו: "את לא יודעת וגם בתך איננה מתלוננת על דבר, אבל היא צריכה רחמי שמיים, ואם תלך לרופא אפשר להצילה". שאלתי את רבינו: "מהיכן יודע הרבי זאת?", רבינו זיע"א לקח את הקוויטל בידיו והראה לי על שמה, וראיתי ששמה היה מלוכלך בדיו.

דיברתי עם רבינו זיע"א על עוד עניינים, הקוויטל היה מונח על השולחן והסתכלתי עליו וראיתי, שהשם היה נקי וכבר לא היה מלוכלך בדיו. כשבאתי לביתי, הלכתי מיד עם בתי לרופא. אולם, הוא לא מצא שום דבר. חששתי מדברי רבינו, ולכן הלכתי איתה לבית הרפואה, אחרי שהרפופוסור בדק אותה אמר לי: "אילו היית באה בעוד כמה ימים- כבר היה מאוחר מדי, היא חולה מסוכנת", הוא נתן לה זריקות ותרופות שונות וב"ה התרפאה והיא כאחד האדם.

○ יפר הרה"ג ר' ישראל פראנקפורטר: פעם אחת כשרבינו זיע"א היה בלמברג, היה קהל רב, אנשים נשים וטף, והייתה שם אישה שנשאה ילד חולה בידיה. פתאום הרגישו שהילד אינו נושם, נהיה רעש גדול והשתדלו להציל את הילד, ולא עלתה בידם והניחו את הילד על השולחן, וכולם צעקו, שהמצב לא טוב.

החסיד ר' משה אליעזר אפשטיין מאלטשטאד תפס את הילד בידיו ונכנס לרבינו ואמר: "הרבי מוכרח להחיות את הילד, כדי שלא יאמרו שילד מת אצל רבינו", הצדיק הניח את ידו הקדושה על הילד, והילד פתח את עיניו ורבינו אמר: "שיביאו אותו לאימו". הקהל כולו היה נרגש, שראו בעיניהם נס של תחיית המתים בזכות הצדיק זיע"א.

הגאון הרב אברהם יהושע העשיל מקופיטשניץ זצ"ל - נולד בד' אייר ה'תרמ"ח (1888) בעיר הוסיאטין בחצר זקנו רבי מרדכי שרגא פייבוש פרידמן (חותן אביו) ונקרא על שם סבו זקנו האדמו"ר בעל ה'אור יהושע' (האדמו"ר ר' אברהם יהושע העשיל ממזיבוז). בשנת ה'תרנ"ד (1894) עם פטירת חותן אביו עבר עם אביו לקופיטשניץ. לאחר נישואיו גר שנים מספר סמוך אצל חותנו בוורשא. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה ברח לוינה. שם עמד וניצח על מלאכת הארגון והסיוע להמוני הפליטים. בשנת ה'תרצ"ו, לאחר פטירת אביו - הוכתר לכהן כממלא מקומו כאדמו"ר מקופיטשניץ.

את וינה עזב לאחר שהחלו רדיפות היהודים ונסע לניו יורק שבארצות הברית בהוראת דודו רבי ישראל מהוסיאטין, ושם הקים בשנת ה'תרצ"ט (1938) בית-מדרש והיה מראשי המדברים ביהדות החרדית בארצות הברית והיה שם מחשובי אדמו"רי בית רוז'ן-אפטא. מראשי אגודת ישראל. ידוע ומפורסם היה בעבודת הקודש בפעולות הצדקה והחסד ובמסירות נפשו למען הכלל והפרט. עזר רבות בגיוס כספים ותרומות לרב יוסף שלמה כהנמן לייסודה מחדש של ישיבת פוניבז' בבני ברק, שם למד נכדו והאדמו"ר כיום רבי יצחק השני פלינטנשטיין מקופיטשניץ.

עם ביקורו הראשון בארץ ישראל לאחר השואה החליט לייסד ולהקים את מוסד "בית אברהם" בפתח תקווה לבנות יתומות פליטות השואה, ובהמשך למדו שם בנות מהעליות השונות. אלפים חסו בצילו והתדפקו על דלתות ביתו להיפקד בדבר ישועה ורחמים ונושעו ע"י ברכתיו ותפילותיו. נפטר בניו-יורק ב-ט"ז תמוז ה'תשכ"ז (1967). חי כ-79 שנים. ארונו הובא לארץ ישראל והוא נטמן בטבריה סמוך לציון דודו רבי ישראל מהוסיאטין. בנו, ר' משה מרדכי, מילא את מקומו.

סבא: ר' אברהם יהושע העשיל ממזיבוז. **אביו:** האדמו"ר ר' יצחק מאיר (כהן כאדמו"ר הראשון בקופיטשניץ על פי הוראת אביו חורגו הרה"ק רד"מ מצ'ורטקוב). **אמו:** מרת גיטל (בת דודו, ר' מרדכי שרגא פייבוש פרידמן מהוסיאטין, בן רבי ישראל מרוזין). **אשתו:** מרת שרה ברכה (בת דודו, בתו של ר' משה מרדכי ממזיבוז-ווארשא, נפטרה ב-כ"ו תמוז ה'תשי"ד).

בניו: ר' ישראל (בעת המלחמה היה בשבי האנגלים באוסטרליה, ר' משה מרדכי (ממלא מקומו), ר' משולם זוסיא (חותן רבי נחום דב מבויאן). **בנותיו:** מרת לאה רחל (נישאה לר' אפרים פישל הורוויץ רב בסטניסלב), מרת חוה (נישאה לר' שניאור זלמן גוראריה, מחשובי חסידי חב"ד), מרת מלכה (נישאה לר' אהרן למברגר, חותנו של הרב מרדכי אוירבך), מרת בת שבע (נישאה לר' אהרן דוד פלינטנשטיין), מרת מירל (נישאה לר' אליעזר ליפא גארטנהויז), מרת מאניע (נישאה לר' יוסף מרדכי פינק, בן הרב יואל פינק), מרת פרל (נישאה לר' יעקב יוסף טברסקי מאזארניץ - חאטין).

מידת טובו וענוותנותו ואהבת ישראל, שיקדה בו, הייתה מפורסמת לשם דבר, סיפורים רבים נקשרו בטיב מידותיו הנאצלות והמזככות. באחד מביקוריו בארץ הקודש, הגיע לביתו של הגאון המפורסם רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל בשכונת 'בית וגן' ודנו בעניין ציבורי מסוים. בתום הביקור ביקש להזמין עבורו מונית שיחזירהו לבית מלונו, והגאון ר' שלמה זלמן ירד עמו ללוותו בדרכו. באותם ימים לא היו מוניות רבות כבימינו, ההמתנה למונית הייתה אורכת זמן רב, ולפעמים אף כמחצית השעה ואף יותר. כשראה הגאון ר' שלמה זלמן שזמן ההמתנה מתארך ומונית אין ורבינו שהיה זקן וחלוש עומד כך כל העת על רגליו, ציווה להוריד עבורו כסא מן הבית, כדי שיוכל לשבת בעת ההמתנה הארוכה, ולא יצטרך לטרוח בעמידתו כל אותה עת. ברם, כשהציע ר' שלמה זלמן את הכסא לפני הרבי, וביקשו לשבת לפוש קמעא, מיאן הצדיק להתיישב, ונשאר עומד על עמדו. רבי שלמה זלמן הפציר ברבי שוב ושוב, אך הוא מיאן לשבת. כשראה שהגאון מתפלא על סירובו העיקש, נימק את סירובו: "הנני חי תמיד בתחושה שכל פעולה ופעולה הנעשית כאן 'מצולמת' שם למעלה, ובכן איזה טעם תהיה לתמונה שכזו, שאני יושב ואילו אתם עומדים כאן לידי?".

במקום מגוריו של הרבי באמריקה, גר בשכונת לביתו 'ראש ישיבה' אחד, שלא הכיר את מנהגי החסידים. ועל אף היותו שכן קרוב לחצר הרבי מעולם לא דרך שם. ראש-הישיבה הלה לא התעניין גם בעולם שמסביבו, הוא הכיר רק את הדרך שמביתו אל הישיבה ובחזרה, ותו לא! בכל האירועים והשמחות וימי הפגרא שבבית קופיטשניץ היה מקבל הזמנה מטעם המוסדות, בתור שכן. אבל מעולם לא הגיע לשום אירוע בבית הרבי. לעומתו רבינו כן היה מגיע לכל האירועים בישיבה בה כיהן אותו ראש-ישיבה, ונענה תמיד להזמנות השמחות שבבית אותו ראש ישיבה, והיה נכנס לשמחה לברך אותו בברכת 'מזל טוב', ולכבד את המעמד בנוכחותו.

פעם אחת ערכו שניהם שמחות באותה תקופה, כאשר בתחילה חגג רבינו את שמחת נישואי נכדו ברוב הוד והדר, לא הגיע השכן ראש הישיבה אל השמחה כלל. אך לאחר שבוע כשערך ראש הישיבה שמחת נישואין במשפחתו, ראו המשמשים בקודש את הרבי מחזיק את 'ההזמנה' של אותה חתונה בידו, ובודק את מיקום החתונה, ברצונו לצאת להשתתף בשמחתו. בראותם כי כן, ניגשו כמה מן המשמשים והנכדים וטענו לפני הרבי בלהט, **שאסור לו לבזות את עצמו כל כך, ושלא ילך בשום אופן לשמחתו של ראש הישיבה!** "מדוע לא?", שאל הרבי בתמימות. "מפני שאם הוא מתנהג כך, שאינו מכיר כלום בשכנו, ואינו מגיע כאן לשום שמחה ולשום אירוע, אין טעם שהרבי יבוא לכבדו בשמחתו!" - ענו הגבאים. בפקחותו נענה הרבי ואמר: "עכשיו אינני מבין אתכם כלל! מי נוהג טוב, זה שבא לשמחת שכנו, או זה שאינו בא? הרי אומרים אתם בעצמכם, שאותו שכן, שאינו מגיע לשמחת שכנו, אינו מתנהג נכון, אז מדוע אם כן רוצים אתם, שגם אני לא אתנהג כראוי?" - לבש הוא איפוא את אדרתו, ויצא להשתתף בשמחת שכנו כדרכו בקודש, בלא שום חשבונות גומלין...

הגאון הרב אהרון יוסף בקשט הי"ד - נולד כבן יחיד להוריו בשנת ה'תרכ"ז (1866) באיוויה שבאימפריה הרוסית (כיום בבלארוס). למד בישיבות וולוז'ין, כנסת ישראל (ישיבת סלובודקה) ותלמוד תורה (בית המוסר בקלם). בשנת ה'תרנ"ז (1897) התחיל לשמש כרב בבייסוגולה הסמוכה לשאוול בצפון ליטא. נלחם מלחמת חורמה במשכילים. הם לא הניחו לו והיו מפרסמים דברי גנות אודותיו בעיתון המליץ. משם עבר לסמיאטיץ' שבאיזור בילאיסטוק. מכיוון שחשש לחינוך ילדיו, בשנת ה'תר"ע (1910) עבר לכהן כרבה של שדובה בליטא במקום הרב הקודם, הגאון הרב יוסף יהודה לייב בלוך שעזב לטלז. למרות שהרב בלוך לקח איתו חלק ניכר מהתלמידים משדוב לישיבתו בטלז, רבינו הגדיל את מספר תלמידי הישיבה. במשך זמן קצר מספרם הגיע ליותר משבעים תלמידים. בהמשך יסד גם ישיבה לצעירים שמספר תלמידיה הגיע למאה. בשנת ה'תרע"ד (1914) בימי מלחמת העולם הראשונה, הרוסים גירשו את היהודים לאזורים הנמצאים בתוך רוסיה. רבינו נדד בין כמה ערים ובהן עיר מולדתו איוויה. משם נדד לעיר נובוזיבוקוב במחוז צרניגוב, שם כיהן כרב של קהילת הפליטים. במהלך נדודיו עבר לצ'ריצין. שם כיהן כרב העיר (שנודעה במשך השנים כסטלינגרד והיום שמה וולגוגרד). פעל לשיפור מצב היהדות ובין השאר הקים מסגרת מעין 'תפארת בחורים' שהשפעתה הייתה רבה על הצעירים המקומיים. זמן מה היה הרב של טולה שמדרום למוסקבה. כשחזית המלחמה התקרבה גם לשם, עבר בשנת ה'תרע"ו (1916) לפולטבה שבאוקראינה. שם שימש כרב ואב"ד העיר. בשנת ה'תרפ"א (1921) הצליח לעזוב את רוסיה והתמנה לרב שאדובה שבליטא. בשנת ה'תרפ"ה (1925) התמנה לרב בלומז'ה שבוולין, ואחר כך בסובאלק שבאותו האיזור. בכל עיר שבה כיהן כרב הקים ישיבה, ובסובאלק הקים ישיבה לתלמידים מצטיינים. בשנת ה'תר"ץ (1930) שימש כרב של שאוול שבליטא ועל שמה התפרסם יותר. היה הרב האחרון של הקהילה היהודית בעיר לפני חורבן הקהילה. היה ממייסדי אגודת ישראל ומועצת גדולי התורה. בתחילת הכיבוש הגרמני של העיר הגרמנים אסרו אותו. עם פלישת הנאצים לעיר ב-ט"ז תמוז ה'תש"א (1941) נרצח עם חתנו ורבנים נוספים. חי כ-75 שנים.

אביו: ר' ישעיה. **אימו:** מרת זיסלה (לבית ויגדורוזין). **נשותיו:** מרת טובה (זיווג ראשון. נפטרה בשנת ה'תרפ"ג 1923), מרת רבקה הי"ד (נרצחה בשואה). **ילדיו:** ארבעה בנים ושלוש בנות. הבן ישעיהו והבת בלה הי"ד נרצחו בשואה. ר' דוד, מרת שרה לאה, מרת בלה (נישאה לרב יצחק אייזיק רבינוביץ). **מרבותיו:** הגאונים הצדיקים ר' נפתלי צבי יהודה ברלין ('הנציב מוולוז'ין), ר' נתן צבי פינקל ('הסבא מסלובודקה'), ר' שמחה זיסל זיו ('הסבא מקלם'). **מתלמידיו:** הגאונים ר' יהודה יעקב צימרמן הי"ד (נרצח בשואה), ר' דוד בונם אקס (כיהן למעלה מחמישים שנה ברבנות בקהילות שונות: ווינה שבאוסטריה, מצ'סטר שבאנגליה וטורונטו שבקנדה). **מספריו:** **יתורת אהרון** - שו"ת וחידושים וביאורי סוגיות ודברי הראשונים • **לב אהרון** - מאמרי מחשבה בענייני מוסר והשקפה.

אחד מנכדי הצדיק סיפור סיפור מדהים: רבינו נודע בשם ה'שאוול רב'. רבינו כונה בשם רבי ארצ'יק והיה מבכירי תלמידי ישיבת סלובודקה. יום אחד, הצדיק הרב נתן צבי פינקל ('הסבא מסלובודקה') פנה אליו וביקש ממנו לכהן כראש הישיבה. באותה תקופה סלובודקה היתה הישיבה החשובה ביותר באירופה. לכהן בה כראש ישיבה היה התפקיד הנכסף ביותר בעולם הישיבות. רבינו השיב כי לפני שיכול לקבל את התפקיד הנכבד, דרושים לו מספר ימים כדי לבדוק משהו. לאחר מכן חזר ל'סבא' ואמר לו כי הוא מצטער, למרות שמצד עצמו היה רוצה לקבל את התפקיד, הוא לא יכול לעשות כן. ה'סבא' הופתע מהתשובה שלו ושאל אותו מדוע, אבל הוא התחמק מתשובה.

במשך מספר שבועות ה'סבא' ניסה לשכנע אותו לגלות מדוע הוא לא יכול להיות ראש הישיבה, ללא הצלחה. בסופו של דבר, ה'סבא' ציווה עליו בגזירת רב לגלות לו מה הסיבה. רבינו סיפר בלידת ברירה: "כשהייתי בחור התארסתי עם אחת מבנותיו של רבי שרגא פייבל פרנק, שהיה תלמיד חכם ובנוסף איש עסקים עשיר מאוד שתמך בלומדי תורה. הוא נפטר מדלקת ריאות בגיל 43 והותיר אחריו אלמנה עם ארבע בנות. בצוואה שכתב, ביקש שכל בנותיו יינשאו לתלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שיתמנו בסופו של דבר לראשי ישיבה, והרכוש שהשאיר יספק להם את המחיה הדרושה להם. אלמנתו, מרת גולדה, לקחה את המשימה ברצינות רבה. היא חקרה ביסודיות אחרי כל הצעת שידוך, ואכן חתניה הפכו ברבות הימים לראשי ישיבה. הבת הבכורה שלה התארסה בהתחלה איתי. בתקופת האירוסין שלנו, חמותי לעתיד וכלתי שאלו אותי אם אני מעוניין לראות את המפעל המשפחתי. הייתי חתן מאוד נרגש והשבתי: 'בטח!'"

הם לקחו אותי למפעל. במהלך הביקור שאלתי כמה שאלות שסיקרו אותי: כיצד הם עושים את זה, מדוע הם עושים כך, לאן הם שולחים את הסחורה וכו'. למחרת הכלה קראה לי והודיעה לי: 'אנחנו מבטלים את השידוך'. הייתי המום. היה זה שידוך מהסוג שתמיד רציתי! האם המשיכה: 'הכלה הזו נחשבת לשידוך הטוב ביותר. בעלי ז"ל ואני רוצים רק חתנים שיהיו ראשי ישיבות וגדולי ישראל בעתיד. האופן שבו שאלת אתמול את השאלות גרם לי להבין שאתה יותר מתעניין בעסקים מלימוד תורה. אין בך את היכולת להפוך לראש ישיבה'. רבינו הסביר ל'סבא מסלובודקה': "לפני קבלת תפקיד ראש הישיבה הגדולה והיוקרתית ביותר בעולם, ביקשתי לבדוק שני דברים: האחד, לראות האם האלמנה עדיין בחיים, מכיוון שאני לא רוצה לפגוע בה, בכך שתבין שהיא ויתרה על מי שהפך להיות ראש ישיבה גדול. שנית, לבדוק האם כלתי לשעבר נישאה למישהו שהפך בעצמו לראש ישיבה. בקשר לאלמנה, בדקתי את העניין והתברר לי שהיא עדיין בחיים, ולכן החלטתי, שאינני מעוניין לפגוע בה ולא אקח על עצמי את התפקיד. בקשר לבעלה של ארוסתי לשעבר, עדיין לא הספקתי לברר".

כעבור שבוע רבינו חזר אל ה'סבא' וסיפר כי נודע לו שבעלה של הבת הוא הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין, עילוי הלומד בכולל, אבל מעולם לא הפך לראש ישיבה. הוא ביקש מה'סבא' להציע לו את התפקיד הנכבד, כדי שהאלמנה תשמח על ההחלטה להשיא את בתה לו! וכך היה... הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין התמנה לראש ישיבת סלובודקה, ומאוחר יותר כיהן כראש ישיבת חברון בארץ ישראל. "אתם קולטים עד כמה הסיפור מדהים?", הנכד התרגש, "האלמנה זורקת אותו מפני שלטענתה הוא לא טוב מספיק כדי להיות ראש ישיבה. כשנקרית בפניו ההזדמנות להפוך לאחד מראשי הישיבות המפורסמות בעולם ולהוכיח לה שטעתה, הוא מעדיף לוותר על כך כדי שלא לפגוע באותה אישה". כאשר הסיפור נודע למרן ה'חפץ חיים', הוא אמר כי ברצונו לפגוש את רבינו. כאשר מרן ה'חפץ חיים' פגש אותו, הוא קם לכבודו ואף נשק לו. (מעובד מתוך זמן אלול ה'תשע"ז)

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים